

Országjelentések az emberi jogok tiszteletben tartásáról - 2019

<https://www.state.gov/reports/2019-country-reports-on-human-rights-practices/>

Kiadta az Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériuma (Bureau of Democracy, Human Rights and Labor)

2020. március 11.

Magyarország

Összefoglaló

Magyarország többpártrendszerű parlamentáris demokrácia. A törvényhozó hatalmat az egykamarás Országgyűlés (parlament) gyakorolja. Az Országgyűlés öt évente megválasztja a köztársasági elnököt (az államfőt). A köztársasági elnök a legtöbb parlamenti képviselői helyet megszerző pártból vagy koalícióból nevezi ki a miniszterelnököt a négy évente megrendezett országos választások után. A 2018 áprilisában tartott parlamenti választáson az Orbán Viktor (a Fidesz elnöke) által vezetett Fidesz-KDNP (Kereszténydemokrata Néppárt) szövetség kétharmados többséget szerzett a parlamentben. Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) választási megfigyelői megállapították, hogy „az alapvető jogokat és szabadságokat teljes körűen tiszteletben tartották, azonban azok gyakorlására kedvezőtlen hangulatban került sor”. Pontosabban szólva úgy találták, hogy a választás egyes elemei „ellentétesek voltak az EBESZ felé tett kötelezettségvállalásokkal”, és megjegyezték, hogy „a kormány széles körű információs kampánya nagyrészt megkülönböztethetetlen volt a Fidesz kampányától, ami egyértelműen előnyt jelentett a számára”. Orbán 2010 óta miniszterelnök.

A rendfenntartásért az ország egész területén a Belügyminisztérium irányítása alatt működő Országos Rendőr-főkapitányság felel. A Terrorelhárítási Központ (TEK) feladata a köztársasági elnök és a miniszterelnök védelme, valamint a terrorcselekmények megakadályozása, felderítése és kinyomozása. Közvetlenül a belügyminiszter irányítása alatt működik. A Magyar Honvédség a Honvédelmi Minisztérium irányítása alá tartozik, feladata pedig az ország külső erővel szembeni védelme, a belföldi biztonsággal kapcsolatos egyes feladatok ellátása, valamint a katasztrófaelhárítás. 2015 óta a tömeges migráció miatt bejelentett szükségállapot alatt a védelmi erők segítséget nyújthatnak a rendfenntartó szerveknek a határvédelemben és a tömeges migrációs helyzet kezelésében. A szükségállapotot legutóbb szeptemberben hosszabbították meg, további hat hónapra. A polgári hatóságok hatékony felügyeletet gyakoroltak a rendfenntartó erők felett.

A jelentős emberi jogi problémák között a következők említhetők: a civilszervezetek politikai megfélemlítéséről és jogi korlátozásáról szóló beszámolók, ideértve a migrációval kapcsolatos munkát végző civilszervezetekkel szemben alkalmazott büntetőjogi és pénzügyi szankciókat is; az államhatalom egyes gazdasági szereplőknek biztosítandó előnyök érdekében történő korrup

gyakorlásáról szóló beszámolók; büntetőjogi szankciók alkalmazása a becsületsértés eseteiben (bár a bírósági határozatok korlátozták a büntetések hatását); és az emberkereskedelem.

A kormány intézkedett a visszaéléseket elkövető hivatalos személyek feljelentése és megbüntetése érdekében. Az emberi jogi jogsértések miatti büntetlenség nem volt széles körben jellemző.

1. rész: Az emberi méltóság tiszteletben tartása, beleértve az alábbiakkal szembeni védelmet:

A. AZ ÉLETTŐL VALÓ ÖNKÉNYES MEGFOSZTÁS ÉS MÁS TÖRVÉNYTELEN VAGY POLITIKAI INDÍTTATÁSÚ GYILKOSSÁGOK

Nem érkezett jelentés arról, hogy a kormányzat vagy annak ügynökei önkényes vagy törvénytelen gyilkosságot követtek volna el.

B. ELTŰNÉSEK

Nem érkezett beszámoló arról, hogy az állami szervek által vagy megbízásából megvalósított cselekmények nyomán emberek tűntek volna el.

C. KÍNZÁS ÉS MÁS KEGYETLEN, EMBERTELEN VAGY MEGALÁZÓ BÁNÁSMÓD, ILLETVE BÜNTETÉS

Az alkotmány és a törvény tiltja az ilyen gyakorlatokat, azonban egyes beszámolók szerint olykor előfordultak embertelen és megalázó bánásmódot magukban foglaló visszaélések. A civilszervezetek megjegyezték, hogy a nem megfelelő bánásmóddal kapcsolatos esetek kivizsgálása sok esetben nem volt hatékony, az eredményes eljárások aránya alacsony volt, és egyes esetekben a fogvatartottakkal szembeni visszaéléseket megvalósító bűncselekmények elkövetése miatt elítélt tisztségviselők számára engedélyezték, hogy tovább dolgozzanak.

Az ENSZ kínzás elleni egyezményének fakultatív jegyzőkönyve (OPCAT) alapján bevezetett nemzeti megelőző mechanizmus keretében hét látogatásra (négy börtön, egy sajátos nevelési igényű gyermekek számára fenntartott állami gyermekotthon, egy rendőrségi létesítmény és egy szociális intézmény felkeresésére) került sor az évben.

A BÖRTÖNÖKBEN ÉS A BEFOGADÓÁLLOMÁSOKON URALKODÓ ÁLLAPOTOK

A hivatalos statisztikák és a civilszervezetek szerint a büntetés-végrehajtási rendszert túlszűfoaltság és rossz fizikai állapotok jellemzik. Néhány beszámoló szerint a börtönőrök alkalmanként fizikailag bántalmazták a fogvatartottakat, és a rabok közötti erőszakra is volt példa, továbbá előfordult, hogy a hatóságok az előzetes letartóztatásban lévő személyeket a már elítélt rabokkal együtt tartották fogva.

Fizikai állapotok: A börtönök túlszűfoaltsága továbbra is problémát jelentett. A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága által szolgáltatott legújabb adatok alapján 2017-ben az átlagos telítettség arány 131%-ról 129%-ra csökkent. A jogszabályi előírások szerint a túlszűfoolt zárkában elhelyezett fogvatartottaknak kompenzációt kell fizetni.

Az év során az alapvető jogok biztosa (ombudsman) négy jelentést adott ki a 2017-18-ban tett börtönlátogatások megállapításairól. Az egyik jelentés – egy egészségügyi ellátást nyújtó börtönrészlegről – megjegyezte, hogy bár a testi betegségek orvosi kezelése megfelelő volt, a dolgozóknak nagy munkateherrel kellett megbirkózniuk, és a pszichiátriai kezelések és szolgáltatások elégtelenek voltak. A munkavállalók ezenkívül állítólag előítéleteken alapuló megjegyzéseket tettek a lesbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális személyekkel szemben.

A civilszervezetek egyes börtönök tekintetében továbbra is rossz fizikai és egészségügyi állapotokról számoltak be, így többek között szóvá tették az ágyi poloskák és más rovarok elszaporodását, a nem megfelelő mellékhelyiségeket, valamint azt, hogy a vécék nincsenek elkülönítve az lakóterülettől. A civilszervezetek ezenkívül megjegyezték, hogy a cellákban sokszor nincs elegendő természetes fény és mesterséges világítás, nem megfelelő a fűtés, és továbbra is elégtelen a pszichológiai ellátás.

Felügyelet: A civilszervezetek beszámolóí szerint a hatóságok időnként elmulasztották a nem megfelelő bánásmódról szóló, megalapozottnak tűnő állítások kivizsgálását. A börtönüggyel foglalkozó külön ombudsman nem létezik, azonban a fogvatartottak panaszt nyújthatnak be az ombudsmanhoz vagy a fogva tartás felett törvényességi felügyeletet gyakorló ügyészséghez. Az ombudsman intézkedik a börtönökkel kapcsolatos panaszok tárgyában, valamint hivatalból vizsgálatokat folytat le, azonban nem jogosult eljárni az elítéltek nevében.

Független vizsgálatok: A hatóságok lehetővé tették az Európa Tanács kínzás megelőzésével foglalkozó bizottsága (Committee for the Prevention of Torture, CPT) és az ENSZ kínzás megelőzésével foglalkozó albizottsága (Subcommittee on the Prevention of Torture) számára, hogy rendszeres és eseti látogatásokat tegyenek a börtönökben és a befogadóállomásokon, mind a magyar, mind a külföldi állampolgárok tekintetében. Az Európa Tanács kínzás megelőzésével foglalkozó bizottsága 2018 novemberében látogatást tett az országban, az arról szóló jelentést azonban még nem tették közzé. A rendőrségi őrizettel és a börtönökkel kapcsolatban 2017 óta nem vizsgálódott független civilszervezet, ugyanis ebben az évben a hatóságok megszüntették a civilszervezetekkel fennálló ellenőrzési megállapodásokat.

Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala folytatta a kínzás elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvében előírt börtönfelügyeleti tevékenységet, azonban megjegyezte, hogy csak csekély kapacitással rendelkezik a látogatások és a vizsgálatok lefolytatására.

D. ÖNKÉNYES LETARTÓZTATÁS VAGY ŐRIZETBE VÉTEL

Az alkotmány és a törvény tiltja az önkényes letartóztatást és őrizetbe vételt, és mindenkinek biztosítja a jogot, hogy a letartóztatás vagy az őrizetbe vétel jogszerűségét bíróság előtt vitassa. A kormány általánosságban megfelelt ezeknek a követelményeknek.

ŐRIZETBE VÉTELI ELJÁRÁS ÉS A FOGVATARTOTTAKKAL VALÓ BÁNÁSMÓD

A rendőrség köteles előállítani azokat a személyeket, akiket bűncselekmény elkövetése közben fogtak el, vagy akikkel szemben elfogatóparancs van érvényben. A rendőrség előállíthatja a bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésével gyanúsított személyeket, amennyiben nem tudják, vagy nem hajlandóak igazolni magukat, valamint azokat a kísérő nélküli kiskorúakat is, akikről feltételezhető, hogy megszöktek. Az előállítás tartama általában legfeljebb nyolc, kivételes esetben

legfeljebb 12 óra lehet. A rendőrség egyes személyeket 24 órára közbiztonsági őrizetbe vehet. Azokat a személyeket, akik a feltételes szabadságuk ideje alatt megpróbálták elrejtőzni a hatóságok elől, 72 óráig lehet őrizetben tartani. A rendőrség, az ügyész vagy a bíró elrendelheti a gyanúsított 72 óráig tartó fogva tartását, ha alaposan gyanítható, hogy szabadságvesztéssel büntethető bűncselekményt követett el. Az előzetes letartóztatásra irányuló kérelmet a 72 órás időtartam letelte előtt kell benyújtani a bírósághoz. A vádlott fellebbezést nyújthat be az előzetes letartóztatást elrendelő határozat ellen.

A rendőrségnek az első kihallgatás elején tájékoztatnia kell a gyanúsítottat az ellene felhozott vádakról. Az első kihallgatásra az őrizetbe vételtől számított 24 órán belül sort kell keríteni. A hatóságok jellemzően tiszteletben tartották ezt a jogot.

Az óvadék ellenében történő ideiglenes szabadlábra helyezés rendszere megfelelően működik. A védőügyvéd általi képviselet a nyomozati szakaszban is kötelező, ha a gyanúsítottat olyan bűncselekménnyel vádolják, amely öt évnél hosszabb idejű szabadságvesztéssel büntethető; ha már korlátozták a gyanúsított személyes szabadságát; ha a gyanúsított siket, vak, nem tud beszélni, vagy kóros elmeállapotú; nem beszél magyarul vagy az eljárás nyelvén; bármilyen okból nem képes személyesen védekezni; fiatalkorú; vagy anyagi helyzetéből adódóan védőügyvéd kirendelését kéri. Bizonyos esetekben a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság (a rendőrség) is kirendelhet védőügyvédet. Néhány helyen az állam által finanszírozott védőügyvéd kiválasztásának feladata a rendőrségtől az érintett megyei ügyvédi kamarához került.

A rendőrség a kihallgatás előtt köteles tájékoztatni a gyanúsítottakat arról, hogy jogukban áll ügyvédet fogadni. Egy, a büntetőeljárásról szóló 2018. évi jogszabály előírja, hogy a rendőrség vagy az ügyész köteles felfüggeszteni a kihallgatást, és köteles legfeljebb két óráig várni az ügyvéd megérkezéséig, amennyiben a gyanúsított igénybe veszi ezt a jogot. Néhány ügyvéd arról számolt be, hogy a hatékony védelemhez való jogot több esetben is megsértették. Pár esetben például a fogvatartottnak és a védőnek olyan helyen kellett találkozni, ahol állami biztonsági kamerák megfigyelhették őket.

A törvény lehetővé teszi az előállítottak számára, hogy fogva tartásukról nyolc órán belül értesítsék hozzátartozóikat vagy másokat, kivéve, ha az értesítés veszélyeztetné a nyomozást. A nyomozó hatóságok kötelesek nyolc órán belül értesíteni a fogvatartott hozzátartozóit az előállításról, és kötelesek tájékoztatni őket a fogva tartás helyéről.

Előzetes letartóztatás: A nyomozási bíró előzetes letartóztatást rendelhet el, ha fennáll annak veszélye, hogy a fogvatartott megszökik, újabb bűncselekményt követ el, vagy akadályozni fogja a nyomozást. Azok az ügyek, amelyekben a vádlott előzetes letartóztatásban van, elsőbbséget élveznek a gyorsított tárgyalások egyéb fajtáival szemben. A fogvatartott fellebbezést nyújthat be az előzetes letartóztatással szemben.

Ha az érintett bűncselekmény életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető, a jog nem állapít meg korlátot az előzetes letartóztatás időtartamát illetően. Az előzetes letartóztatással kapcsolatos meghallgatásokon nem kötelező a védő jelenléte.

E. A NYILVÁNOS ÉS TISZTESSÉGES TÁRGYALÁS MEGTAGADÁSA

Az alkotmány és a törvény biztosítja a független bírói testületet. A bíróságok általánosságban függetlenül működtek.

Több európai intézmény és nemzetközi szervezet aggodalmát fejezte ki a bírói függetlenség gyengülése, valamint a fékek és ellensúlyok Magyarországon tapasztalható eróziója miatt. Április 24-én, a bírói függetlenséget garantáló törvény elfogadásának 150. évfordulójának alkalmából tartott konferencián Kövér László, az Országgyűlés elnöke megjegyezte, hogy a bírói függetlenség nem abszolút, és önmagában nem cél. „A bírák nem lehetnek függetlenek az államtól”, és „a politikusokhoz hasonlóan a bírósági tisztségviselőknek is el kell dönteniük, hogy kinek az oldalára állnak: az államot védők és építők vagy az államot támadók és rombolók oldalára” – mondta Kövér.

Május 30-án, közvetlenül az európai parlamenti választások után a kormány bejelentette, hogy határozatlan időre elhalasztja az új közigazgatási bírósági rendszer létrehozását, amelyről egy 2018. évi alkotmánymódosítás rendelkezett. Az új közigazgatási bírósági rendszer létrehozásának javaslatát mind belföldön, mind külföldön bírálták, mivel a bíróság a kormányt érintő ügyekben is hatáskörrel rendelkezne egy olyan rendszerben, amelyben az igazságügyi miniszter – a kormány tagja – nevezné ki a bírákat. Március 19-én az Európa Tanács Jog a Demokráciáért Európai Bizottsága – elterjedtebb nevén a Velencei Bizottság – megállapította, hogy „rendkívül kiterjedt hatáskörök összpontosulnak néhány érdekelt kezében”, és hogy a jogszabályok „nem biztosítanak hatékony fékeket és ellensúlyokat az említett hatáskörök kiegyensúlyozására”. Július 2-án a parlament elfogadta a bíróság létrehozásának elhalasztásáról szóló törvényt, később pedig hatályon kívül helyezte az érintett alkotmánymódosítást. Október 31-én Varga Judit – az igazságügyi miniszter – bejelentette, hogy a kormány úgy határozott, hogy nem hoz létre külön közigazgatási bírósági rendszert, azonban új szabályozást vezet be a közigazgatási jogszolgáltatásra vonatkozóan. December 17-én a parlament új jogszabályt fogadott el a bírósági rendszer reformjáról, amely biztosítja a hatóságoknak azt a jogot, hogy panaszt nyújtsanak be az Alkotmánybírósághoz arra hivatkozva, hogy egy alacsonyabb szintű bíróság határozata sérti valakinek a jogait. Egyes belföldi jogi szakértők szerint ezek a reformok lehetővé tennék a kormány számára, hogy az Alkotmánybíróságon keresztül – amely az elmúlt öt évben politikailag érzékeny ügyekben következetesen a kormány javára döntött – fellebbezzen a kedvezőtlen határozatok ellen.

Nemzetközi megfigyelők aggodalmukat fejezték ki az Országos Bírói Hivatal (OBH) elnöke – a parlament által megválasztott tisztségviselő, aki kilencéves megbízatása alatt a bíróságok központi igazgatását látja el – és az Országos Bírói Tanács (OBT) – a bírák által maguk közül választott 14 tagból és a Legfelsőbb Bíróság (Kúria) elnökéből álló testület, amely felügyeli az OBH elnökének tevékenységeit – között továbbra is folyó vita miatt. Az OBT 2018-ban, valamint az év során ismételtelen olyan jelentéseket adott ki, amelyekben azzal vádolta Handó Tündét – az OBH elnökét –, hogy jogellenesen mellőzte az OBT-t a bírák és a bírósági vezetők kinevezésekor. Handó nem reagált az OBT aggályaira, az OBT tagjai pedig megtorló jellegű igazgatási nyomásról számoltak be, többek között arról, hogy 2018-ban az OBH elnöke fegyelmi eljárásokat kezdeményezett egyes bírakkal szemben; becsületsértő cikkek jelentek meg a bírók magánéletével és szakmai magatartásával kapcsolatban; és bírákat menesztettek a szakmai munkacsoportokból.

Március 14-én az OBH elnöke kérelmezte az ombudsmantól, hogy kezdeményezze az Alkotmánybíróság határozathozatalát az OBT legitimációjának tárgyában; az ügy az év végén még folyamatban volt. Az Európai Bírák Szövetsége május 3-án jelentést adott ki az országban tett áprilisi tényfeltáró látogatásáról, amely megállapította, hogy mivel az OBH elnöke nem hajlandó együttműködni az OBT-vel, a bírói kar 2018 májusa óta „olyan súlyos helyzetbe került, amely bizonyos szempontból már-már egy alkotmányos válsággal ér fel”. Május 8-án az OBT hivatalosan javasolta, hogy a parlament vonja felelősségre, és mozdítsa el hivatalából az OBH elnökét. A parlament június 11-én elutasította az OBT indítványát, anélkül, hogy vitát tartott volna a kérdésről.

Október 28-án a Fidesz parlamenti képviselőcsoportja javasolta az OBH-elnök Handó jelölését az Alkotmánybíróságba. A parlament november 4-én 12 évre alkotmánybírónak választotta Handót, melynek következtében idő előtt véget ért OBH-elnöki megbízatása, és a legmagasabb szintű bírói testületbe került. A parlament december 10-én Senyei György Barnát – polgári és gazdasági jogi bírót – választotta meg az OBH új elnökének.

BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSOK

Az alkotmány és a törvény biztosítja a tisztességes nyilvános eljáráshoz való jogot, amelyet a bírói testület általában tiszteletben is tartott.

A vádlottakat mindaddig megilleti az ártatlanság vélelme, amíg bűnösségük be nem bizonyosodik. A gyanúsítottaknak joguk van ahhoz, hogy tájékoztatást kapjanak az ellenük felhozott vádak természetéről és a vonatkozó jogszabályokról, szükség esetén ingyenesen biztosított tolmács segítségével. A bírósági eljárások nyilvánosak; a bíró azonban korlátozhatja a nyilvánosságot, és bizonyos körülmények esetén zárt tárgyalást rendelhet el. A tárgyalásokat rendszerint indokolatlan késedelem nélkül tartották meg. A vádlottak jogosultak részt venni az ügyük tárgyalásán.

A törvény úgy rendelkezik, hogy a nyomozó hatóság köteles úgy időzíteni a kihallgatást, hogy a terhelt képes legyen gyakorolni a védelemhez való jogát. A bírósági tárgyalásra szóló idézést legalább öt nappal a tárgyalás előtt kell kézbesíteni. A terheltnek a vádemeléstől kezdve joguk van az ingyenesen biztosított tolmácshoz. A vádlottak ellentmondhatnak, illetve kérdéseket tehetnek fel a tanúknak, és saját maguk is tanúkat állíthatnak, valamint bizonyítékokat mutathatnak be. A törvény úgy rendelkezik, hogy senki sem kötelezhető arra, hogy önmagára nézve terhelő vallomást tegyen, és önmaga ellen bizonyítékot szolgáltatson. A vádlottak jogosultak fellebbezést benyújtani.

A bíróságok nem szabhatnak ki szabadságvesztést azon fiatalkorúak esetében, akik a bűncselekmény elkövetésekor 12-14 évesek voltak, azonban rendelkezhetnek a javítóintézeti elhelyezésükről.

POLITIKAI FOGLYOK ÉS FOGVATARTOTTAK

Politikai foglyokról vagy fogvatartottakról nem érkezett jelentés.

POLGÁRI PERES ELJÁRÁSOK ÉS JOGORVOSLATOK

A törvény szerint a magánszemélyek és a szervezetek az emberi jogok megsértése esetén polgári jogi igényeket érvényesíthetnek a belföldi bíróságokon keresztül. Azok a személyek vagy szervezetek, akik az emberi jogok európai egyezményének az állam által elkövetett állítólagos megsértésével

kapcsolatban kimerítették a belföldi jogorvoslati lehetőségeket, kérelmet nyújthatnak be az Emberi Jogok Európai Bíróságához (EJEB).

KÁRPÓTLÁS

A kormánynak megfelelő törvények és eljárások állnak ezen a téren a rendelkezésére, és a civilszervezetek és érdekképviseleti csoportok beszámolója szerint ezek alapján történt némi előrelépés a holokauszttal kapcsolatos igények rendezése terén.

A szövetkezeti vagyonnal kapcsolatos kárpótlás már az 1990-es években lezajlott az országban, egy olyan jogszabály alapján, amely lehetővé tette az egyházi szervezeteknek, hogy visszaigényeljék mindazt az 1946 januárja után elkobzott vagyont, amely korábban a tulajdonukban volt. A magánvagyonnal kapcsolatos kárpótlási eljárás az 1990-es években folyt, és 2001-ben zárult le. Az országból származó holokauszt-túlélők nyugdíj-kiegészítést kapnak. Az 1947. évi párizsi békeszerződés szabályozza az országban található, örökös nélküli zsidó vagyon helyzetét. 2007-ben a kormány odaígért, majd szét is osztott 21 millió USD-t az országban élő holokauszt-túlélőknek, valamint a külföldön élő, de magyar származású túlélőknek, egy várható további megállapodás előlegeként, amely teljesebb körű kompenzációt fog biztosítani. A Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány – egy helyi magyar zsidókból és állami tisztviselőkkel álló, a kárpótlással foglalkozó belföldi alapítvány – és a Zsidó Kárpótlási Világszervezet (World Jewish Restitution Organization, WJRO) az összeg egyharmadát az országban élő túlélők között osztotta szét, kétharmadát pedig átutalta a Claims Conference-nek a külföldön élő rászoruló túlélők szociális ellátásának finanszírozása céljából. A kormány 2016-ban kiadott egy jelentést az örökös nélküli vagyonról, valamint a WJRO szakértőivel együtt ütemtervet készített a szükséges kutatás befejezése és az országban található vissza nem szolgáltatott, örökös nélküli vagyon értékének meghatározása érdekében. A kormány megállapított egy elméleti ütemezést az említett kutatás lezárására, azonban az év végéig még nem fejeződtek be az egyezségi tárgyalások.

F. A MAGÁNÉLET, A CSALÁDI ÉLET, AZ OTTHON VAGY A LEVÉLTITOK ÖNKÉNYES MEGSÉRTÉSE

Az alkotmány és a törvény tiltja az ilyen gyakorlatokat, és nem érkezett beszámoló arról, hogy a kormány megsértette volna ezeket a tilalmakat.

A terrorizmussal kapcsolatos nemzetbiztonsági ügyekben a TEK-nek – illetve bizonyos esetekben a nemzeti hírszerző szolgálatnak – nincs szüksége előzetes bírói engedélyre a megfigyeléshez. Ilyen esetekben az igazságügy-miniszter 90 napra adhat engedélyt a titkos információgyűjtési tevékenységre, amely meghosszabbítható. Az említett információgyűjtés magában foglalhat titkos házkutatásokat, hang- vagy képrögzítő eszközökkel történő megfigyelést, levelek és csomagok felbontását, valamint az elektronikus vagy számítógépes kommunikáció ellenőrzését és rögzítését, a nyomozás alatt álló személyek hozzájárulása nélkül. A titkos információgyűjtési tevékenységet jóváhagyó határozat ellen nincs helye fellebbezésnek.

Az ország büntetőeljárás törvénye – amely 2018 júliusában lépett hatályba – új szabályrendszert vezet be a fedett nyomozás és információgyűjtés tekintetében. A törvény az ügyészeknek korlátlan hozzáférést biztosít a fedett nyomozás során megszerzett információkhoz.

2. rész: A polgári szabadságjogok tiszteletben tartása, beleértve az alábbiakat:

A. A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA, IDEÉRTVE A SAJTÓSZABADSÁGOT IS

Az alkotmány biztosítja a véleménynyilvánítás szabadságát, többek között a sajtó számára is; a média aktívan működött, és a vélemények széles skáláját kifejezésre juttatta. A „gyűlöletbeszéddel” kapcsolatban érvényesült néhány formális tartalomkorlátozás. A hatalmon lévő Fidesz 2018 végén a – Fidesz szövetségesei által alapított és igazgatott – nonprofit Közép-Európai Sajtó és Média Alapítvány (KESMA) keretében egy kézbe vonta össze a szakértők becslése szerint a médiumoknak körülbelül a 80-90%-át.

A véleménynyilvánítás szabadsága: A büntetőjog szerint bárki, aki nyilvánosan gyűlöletre uszít a lakosság valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási vagy más meghatározott csoportja ellen, bíróság elé állítható, és büntett elkövetéséért három évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető. Az alkotmány a gyűlöletbeszédre vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz, melyek célja, „hogyan megvédjék a magyar nemzet, illetve bármely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösség méltóságát”. A jog tiltja a holokauszt, illetve a nemzetiszocialista (náci) és kommunista rendszerek által elkövetett népirtás és egyéb bűnök nyilvános tagadását, megkérdőjelezését vagy jelentéktelen színben való feltüntetését; az ilyen tettek három évig terjedő szabadságvesztéssel büntethetők. A törvény ezenkívül vétségként tiltja a horogkereszt, a náci SS-jelvény, a nyilaskereszt, a sarló-kalapács és az ötágú vöröscsillag olyan módon történő viselését, közszemlére tételét, illetve terjesztését, amely sérti az emberi méltóságot vagy a diktatúrák áldozatainak emlékét. A gyűlöletbeszéd miatt sérelmet elszenvedő személyek vagy közösségek számára bírósági jogorvoslati lehetőségek állnak rendelkezésre. A médiatörvény – melyet júniusban módosítottak, és amely augusztus 1-jén lépett hatályba – szintén tiltja az egyes kisebbségi vagy többségi közösségek és azok tagjai ellen irányuló, gyűlöletkeltő vagy erőszakra felbujtó médiatartalmakat. Az új törvény úgy rendelkezik, hogy a médiatartalmak nem lehetnek alkalmasak terrorcselekményre való felbujtásra..

Egy 2018 júliusában elfogadott törvény 25%-os adót vezetett be az illegális bevándorlást elősegítő vagy népszerűsítő civilszervezetek tekintetében, ideértve azokat a csoportokat is, amelyek a bevándorlást elősegítő vagy népszerűsítő médiakampányokat támogatnak. Több civilszervezet is élesen bírálta a törvényt, és megjegyezték, hogy az a kormány véleményétől eltérő vélemények nyilvános kifejezését szankcionálja (lásd az 5. részt is). Az év végéig még egyetlen szervezet sem fizetett adót a törvény alapján, és ezzel kapcsolatban nem tudni az adóhivatal által lefolytatott semmilyen vizsgálatról vagy ellenőrzésről sem.

2018 decemberében az EJEK egyhangúlag egy jelentős belföldi független híroldal kiadójának javára határozott egy 2013 óta folyó ügyben. A híroldalt korábban már bűnösnek találták a jó hírnevet sértő információk terjesztésében, mivel közzétett egy olyan YouTube videóra mutató hivatkozást, amely pontatlan állításokat tartalmazott a Jobbikra vonatkozóan. Noha a Legfelsőbb Bíróság megállapította a portál bűnösségét, az EJEK kimondta, hogy „...a hivatkozás alkalmazásáért fennálló objektív felelősség alááshatja az internetes információáramlást, és arra készítheti a szerzőket és kiadókat, hogy tartózkodjanak a hivatkozások használatától, ha nincs hatásuk az információkra, amelyekre azok mutatnak. Ez dermesztő hatással járhat az internetes véleményszabadságra.”

A sajtó és a média, beleértve az online médiát is: A független média aktívan működött, és a vélemények széles körét kifejezésre juttatta, bármilyen hivatalos korlátozás nélkül. A médiumok konszolidációja a kormánybarát vállalkozások további növekedését, valamint a médiában fellelhető egyéb hangok visszaszorítását eredményezte, elsősorban a nyomtatott médiumok és a műsorszolgáltatók esetében. A Mérték Médiaelemző Műhely és más független szervezetek becslése szerint a KESMA az ország médiumainak körülbelül a 80-90%-át irányította. A Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központ által az Európai Bizottság megbízásából elkészített 2018. augusztusi jelentés szerint a KESMA „vesélyt jelent a magyar sajtó sokszínűségére nézve, mivel egy adott típusú szerkesztői álláspont jellemző jelentős számú médiumra.”. A jelentések azt is megállapították, hogy egyes kormánypárti médiumok szinte teljes egészében a kormányzati hirdetésekre támaszkodnak a bevételeiket illetően. A Freedom House szerint a kormány „...kerüli a cenzúrát, az erőszakot vagy az újságírók nyílt megfélemlítését, és ehelyett... a média beolvasztására irányuló eszközöket alkalmaz.” Ezek az eszközök „a kritikus médiumokkal szembeni nyomásgyakorlásra irányuló jogi, jogon kívüli és gazdasági stratégiákat, valamint a barátságos médiumok támogatására irányuló stratégiákat” foglalnak magukban.

Az új médiatörvény – amely augusztus 1-jén lépett hatályba – lehetővé teszi az egyes műsorszolgáltatók számára, hogy korlátlan számú rádióállomást üzemeltessenek ugyanabban a városban. A törvény úgy rendelkezik, hogy hét év helyett tíz évre kell odaítélni a rádiófrekvenciákat, és hogy az engedélyek pályázat nélkül további hét évre – szemben a korábbi öt évvel – meghosszabbíthatók. Független elemzők szerint ezek a módosítások is a médiumok összevonása felé mutatnak, a kormánypárti médiumoknak kedveznek, és csorbítják a média függetlenségét. A független és az ellenzéki médiát gyakran kizárták a kormányzat által szervezett eseményekről és sajtótájékoztatókról.

A parlamentnek alárendelt Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) a médiát szabályozó központi államigazgatási szerv. Az NMHH jogkörébe tartozik a műsorszóró és médiapiacok működésének felügyelete, valamint a „közreműködés a kormány frekvenciakezeléssel és hírközléssel kapcsolatos politikájának megvalósításában”. Az NMHH elnöke a kábelen vagy egyéb módon sugárzott, az online és a nyomtatott médiatartalom, valamint a frekvenciahasználat felügyeletéért felelős, az NMHH döntéshozó szerveként működő öttagú Médiatanács elnöki tisztjét is betölti. Az NMHH-nak kizárólag a kormánypártok által jelölt tagjai vannak.

A jogszabályok szerint a szolgáltatásait ingyenesen nyújtó MTI – az állami hírgyűjtés – feladata, hogy kiegyensúlyozott, objektív és pártsemleges módon számoljon be az eseményekről. A médiafigyelő szervezetek és a független médiumok bírálták az állami médiát a kormányra nézve kedvezőtlen tények és vélemények elhallgatása miatt. Egyes ellenzéki politikusok arról panaszkodtak, hogy csak ritkán szerepelhettek az állami fenntartású adásokban, és megjegyezték, hogy az állami média csak korlátozott mértékben számolt be a 2018 decemberében Budapesten tartott nagyobb kormányellenes tüntetésekről.

Erőszak és megfélemlítés: Nem érkezett beszámoló az újságírókkal szembeni erőszakról vagy az újságírók fizikai vagy jogi megfélemlítéséről. Mindazonáltal az állami tisztviselők és a kormányközeli média továbbra is rendszeresen „Soros-médiaként” vagy „külföldi ügynökként” hivatkozott egyes független újságírókra és médiumokra. 2018. november végén egy független hírdalnak dolgozó oknyomozó újságíró egy budapesti járásbíróság gyorsított eljárásban

megrovásban részesített személyazonosításra alkalmas információval történő állítólagos visszaélés miatt, azért, mert nyilvánosan elérhető információt használt fel egy olyan személyről szóló cikkben, aki bírálta Svédország migrációs politikáját. A riporter rendes tárgyalás megtartását követelte. Szeptember 4-én egy másik bíróság értesítette a riportert, hogy nem jogerős felmentő határozatot hozott, tekintettel arra, hogy az érintett személy közszereplő volt, aki köteles túrni a közérdekből végzett mélyreható vizsgálatot.

Cenzúra és tartalomkorlátozások: A jog a tartalomra vonatkozó korlátozásokat, valamint az újságírói jogokkal, etikával és normákkal kapcsolatos előírásokat határozza meg a média minden ágára kiterjedően, beleértve a hírportálokat és az online publikációkat is. A jogszabályok tiltják a nemzetiségek, a közösségek, az etnikai, nyelvi vagy más kisebbségek, a többségi csoportok, valamint az egyházak és vallási csoportok ellen irányuló gyűlöletkeltést, továbbá rendelkeznek a bírósági és hatósági eljárásokhoz kapcsolódó forrásokra vonatkozó titoktartásról.

A törvény szerint minden olyan médiaszolgáltató, amely híreket közvetít a nyilvánosság felé, köteles kiegyensúlyozottan beszámolni az eseményekről, a közszolgálati médiaszolgáltatóknak pedig törekedniük kell a kiegyensúlyozott, pontos, részletes, objektív és felelős hír- és információszolgáltatásra. Ezeket az követelményeket széles körben figyelmen kívül hagyták, a közmédiában is. Az M1 állami hírcsatorna egyik volt riportere egy augusztusi interjúban úgy nyilatkozott, hogy az állami műsorszolgáltató riportereit a feletteseik hivatalosan utasították, hogy kizárólag kormánybarát közszereplőkkel készítsenek interjút, és hogy a politikai ellenzékét tüntessék fel neveltséges színben.

A Médiatanács a tartalmakkal kapcsolatos szabályozás megsértése esetén pénzbírságot szabhat ki; ideértendők azok a médiaszolgáltatások is, amelyek megsértik a gyűlöletkeltésre vonatkozó tilalmat, az emberi méltóságot vagy a kiskorúakat védő előírásokat. A Tanács 200 millió Ft-ig (666.000 USD) terjedő bírságot róhat ki a szabálysértés jellegétől, a médiaszolgáltatás típusától és a közönség nagyságától függően, és legfeljebb egy hétre felfüggesztheti a sugárzási jogot is. Az érintett médiumok fellebbezhetnek a Médiatanács határozatai ellen, azonban külön fellebbezést kell benyújtaniuk arra vonatkozóan, hogy megakadályozzák a bírság végrehajtását, míg a felek a fellebbezés érdemi részével kapcsolatban pereskednek.

Szeptember 1-ig a Médiatanács 101 határozatot hozott a médiatörvény állítólagos megsértésével kapcsolatban, és összesen közel 28,4 millió Ft (94.600 USD) összegű bírságot szabott ki 68 médiaszolgáltatóra. A legtöbb eljárás jogellenes hirdetési módszerek, a műsorszolgáltatási előírások megsértése, illetve valamely személy vagy csoport méltóságának megsértése miatt indult. Júliusban a Médiatanács egy ismert ügyben megállapította, hogy az érintett kormánybarát kereskedelmi televízió egy 2018 szeptemberében bemutatott műsorban megsértette a kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó kötelezettséget. A Médiatanács csak azt követően hozta meg ezt a határozatot, hogy két jogerős bírósági határozat kötelezte rá, és nem szabott ki semmilyen bírságot. Ehelyett arra utasította a televíziócsatornát, hogy hozza nyilvánosságra a Médiatanács határozatát, vagy biztosítsa a felperesnek – az Európai Parlament egyik ellenzéki képviselőjének – a lehetőséget, hogy az érintett a műsorban ismertethesse a véleményét.

A rágalmazásra/becsületsértésre vonatkozó jogszabályok: A különböző eseményekről tájékoztató újságírók büntetőjogi felelősségre vonhatók, ha téves információkat közölnek. Mind a természetes személyek, mind a médiumok felelősségre vonhatók rágalmazás miatt az általuk közzétett

nyilatkozataikért vagy a mások által tett rágalmozó nyilatkozatok közzétételéért. A sértett felek polgári és büntetőbíróóságok előtt is indíthatnak eljárást.

Egyes hivatalos személyek és más közszereplők továbbra is a rágalmozásra és a becsületsértésre vonatkozó jogszabályokat alkalmazták válaszként az állampolgárok és az újságírók kritikáira. A bíróságok gyakran hoztak olyan ítéleteket, amelyekben megvédték a magánszemélyeket a kormányközeli médiumok és azok riporterei által elkövetett becsületsértéssel és rágalmozással szemben. Egy mérőföldkőnek számító júliusi határozatban az Alkotmánybíróság elutasította a miniszterelnök közismert, nem hivatalos tanácsadójának panaszát, aki beperelt egy független hírportált azért, mert az a nyaralásán készült kompromittáló fotókat hozott nyilvánosságra, ami a tanácsadó állítása szerint megsértette a magánélethez való jogát. Az Alkotmánybíróság határozatában megállapította, hogy a tanácsadó közszereplőnek minősül, és kijelentette, hogy „a közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül nincsen szabad közvélemény, és nincsen demokratikus jogállam.” Januárban egy másik ismert ügyben a Legfelsőbb Bíróság határozatában arra kötelezett egy kormányközeli médiumnak dolgozó szakértőt, hogy kérjen bocsánatot egy ellenzéki politikustól, és kártérítésként fizessen ki neki 300.000 Ft-ot (1000 USD-t) azért, mert nyilvánosan megalázó névvel illette.

AZ INTERNET SZABADSÁGA

A kormány nem korlátozta, és nem függesztette fel az internethez való hozzáférést, és általánosságban nem cenzúrázta az online tartalmakat. Nem érkezett megalapozott beszámoló olyan esetekről, hogy a kormány megfelelő jogi felhatalmazás nélkül megfigyelte volna a magáncélú internetes kommunikációt.

Az NMHH az internetszolgáltatókkal együttműködve fenntartott egy zártkörű adatbázist azon weboldalak zárolása érdekében, amelyek megsértették a jogszabályokat, ideértve a tartalomra vonatkozó rendelkezéseket is. A rendszer ezenkívül előzetes bírói határozatok alapján azokat a weboldalakat is zárolta, amelyekről gyanították, hogy megsértették az említett jogszabályokat.

TUDOMÁNYOS SZABADSÁG ÉS KULTURÁLIS ESEMÉNYEK

A felsőoktatási törvény külföldi egyetemek működésére vonatkozó 2017. évi módosítása bevezet egy olyan rendelkezést, amely szerint az országban működő, nem uniós anyaországú egyetemeknek fizikai jelenléttel kell rendelkezniük az anyaországukban, egy Magyarország és az akkreditáció szerinti másik ország közötti kormányközi megállapodás alapján kell működniük, és gondoskodniuk kell arról, hogy az egyetem magyar elnevezése az anyaországbeli név pontos fordítása legyen. Az országban működő és az Egyesült Államokban akkreditált három egyetemről – a Central European University-ről/Közép-európai Egyetemről (CEU), a McDaniel College-ről és a Boston University-ről megállapították, hogy nem felelnek meg a követelményeknek. A Boston University az új követelmények alapján úgy döntött, hogy távozik.

2017-ben a Velencei Bizottság kiadott egy jogi szakvéleményt, amelyben felhívta a kormányt, hogy a már Magyarországon működő külföldi egyetemeket mentesítse azon kötelezettség alól, amely szerint az anyaországban is oktatási tevékenységet kell végezniük, valamint a törvény egyéb rendelkezéseit is kritikával illette. Az Európai Bizottság beperelte Magyarországot az Európai Unió Bírósága (a Bíróság) előtt, arra hivatkozva, hogy a felsőoktatással kapcsolatos módosítás sérti az oktatás, a

vállalkozás, a szolgáltatásnyújtás és a tudományos tevékenység szabadságára vonatkozó uniós előírásokat. A Bíróság előtt júniusban került sor az első tárgyalásra. Ezenkívül néhány ellenzéki képviselő az Alkotmánybíróság előtt megtámadta a törvény egyes rendelkezéseit; az Alkotmánybíróság a Bíróság határozathozatalának megvárása érdekében elhalasztotta a jogszabály felülvizsgálatát.

2018-ban a CEU létrehozott egy központot a New York-i Bard College-ban, a magyar kormány és New York állam pedig tárgyalásokat folytatott az előírt kormányközi megállapodásról. A kormány azonban azt állította, hogy a CEU nem teljesítette megfelelően a törvény rendelkezéseit, és megtagadta annak a megállapodásnak az aláírását, amely alapján az országban maradhatott volna. 2018 decemberében a CEU bejelentette, hogy az Egyesült Államokban akkreditált képzéseit Bécsbe költözteti. Júliusban a CEU Central European University néven osztrák magánegyetemként akkreditációt kapott, novemberben pedig hivatalosan is megnyitotta bécsi kampuszát.

Július 2-án a parlament elfogadott egy törvényt, amely a kormány számára gyakorlatilag ellenőrzést biztosít 15 kutatóintézet finanszírozása felett. Az új törvény alapján az addig a Magyar Tudományos Akadémia által finanszírozott és kezelt intézmények egy új állami kézben lévő szervezet irányítása alá kerültek. A módosítások – amelyek szeptemberben léptek hatályba – az ország kutatóintézetei több mint kétharmadának a költségvetése felett hatalmat biztosítanak a kormány számára, és a miniszterelnököt ruházzák fel az új szervezet irányító testületének személyzeti döntései tekintetében a végső határozathozatal jogával. Németország, Ausztria és Lengyelország Rektori Konferenciáinak július 17-i kritikája szerint a törvény sérti a tudományos szabadság és a tudományos intézmények önkormányzásának alapelveit.

B. A BÉKÉS GYŰLEKEZÉS ÉS AZ EGYESÜLÉS SZABADSÁGA

Az alkotmány és a törvény biztosítja a békés gyülekezés szabadságát, és a kormány általában tiszteletben tartotta ezt a jogot. Az alkotmány és a törvény rendelkezik az egyesülés szabadságáról, és a kormány általában – néhány kivételtől eltekintve – tiszteletben tartotta ezt a jogot.

A BÉKÉS GYŰLEKEZÉS SZABADSÁGA

Az alkotmány tartalmaz egy rendelkezést a magánélet védelméről, amely kimondja, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével, ami korlátozhatja a politikusok otthona vagy egyéb lakások közelében található közterületeken megrendezett tüntetéseket. A jog a nyilvános demonstrációk szabályozását is megengedi a kormánynak – melynek keretében követelheti a szervezőktől a rendezvényeik során okozott károk megtérítését –, valamint a tüntetések előzetes betiltását is. A jog szerint a hatóságok betilthatják vagy feloszlatják azokat a gyűléseket, amelyek szükségtelenül és aránytalanul megsértik a nemzet, illetve más nemzeti, etnikai vagy vallási közösségek méltóságát. A jog büntetendővé nyilvánítja a demonstrációk nem erőszakos megzavarását vagy akadályozását is.

A büntető törvénykönyv három évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni a „hivatalos személyek” (ideértve az országgyűlési képviselőket, a bírókat és az ügyészeket is) olyan esetben történő zaklatását, amikor nem hivatalos feladatot látnak el.

EGYESÜLÉSI SZABADSÁG

Az Európai Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított a Bíróság előtt azon törvény miatt, amely szerint azok a civilszervezetek, amelyek évente több mint 7,2 millió Ft-ot (24.000 USD-t) kapnak külföldről, kötelesek külföldről támogatott szervezetként nyilvántartásba vetetni magukat; augusztusban az ügy még folyamatban volt. A Bizottság határozottan állította, hogy a törvény indokolatlanul csorbítja az egyesülési szabadságot (lásd az 5. részt).

A Fidesz-többségű pécsi közgyűlés 2017 decemberében elfogadott egy határozatot, amelyben felhívta a helyi lakosokat, cégeket és szervezeteket, hogy ne adjanak bérbe, illetve ne biztosítsanak semmilyen helyiséget az Emberség Erejével Alapítványnak, amely kb. 490.000 USD támogatást kapott a Nyílt Társadalom Alapítványoktól (Open Society Foundations) a régióban történő közösségépítés támogatására. A civilszervezet jóhírnevének megsértése miatt beperelte a város polgármesterét, azonban 2018-ban első fokon elvesztette az ügyet. Májusban a másodfokú bíróság sérelemdíj megfizetésére kötelezte az önkormányzatot, a polgármestert azonban nem marasztalta el nyilvános kijelentései miatt.

Egy 2011. évi jogszabály megszüntette több mint 300 olyan vallási csoport és szervezet regisztrációját, amelyek korábban bejegyzett egyházi jogállással rendelkeztek, és többségüknek újra kérelmezniük kellett a nyilvántartásba vételt. A kormány egyetlen bejegyzett egyházi jogállásra irányuló kérelmet sem hagyott jóvá az említett jogszabály 2012. évi módosítása óta, azonban több olyan kérelmet is jóváhagyott, amelyben alacsonyabb szintű egyházi szervezeti jogállást kérelmeztek. Április 15-én hatályba lépett a törvény módosítása, amely négy különböző jogállást hozott létre a vallási szervezetek számára. A megfigyelők megjegyezték, hogy ugyan a módosítás leegyszerűsítette a vallási szervezetek számára a közepes szintű jogállás megszerzésére irányuló eljárást, a 2011 előtt meglévő jogaik közül csak néhányat biztosít számukra.

C. VALLÁSSZABADSÁG

Lásd a Külügyminisztérium vallásszabadságról szóló nemzetközi jelentését (International Religious Freedom Report) a következő weboldalon: <https://www.state.gov/religiousfreedomreport/>.

D. MOZGÁSSZABADSÁG

Az alkotmány és a törvény biztosítja az országon belüli szabad helyváltoztatás, a külföldre utazás, a kivándorlás és a hazatelepülés szabadságát, és a kormány általában tiszteletben tartotta ezeket a jogokat.

E. BELSŐ MENEKÜLTEK

Nem alkalmazandó.

F. A MENEKÜLTEK VÉDELME

A migránsokkal, a menekültekkel és a hontalanokkal szembeni visszaélések: Egyes emberi jogi aktivisták, az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala (UNHCR) és az Európai Bizottság bírálta a kormányt a migránsokkal és a menedékkérőkkel való bánásmódja miatt. Ezek a szervezetek arról számoltak be, hogy a migránsokat és a menedékkérőket a szerb-magyar határon visszatoloncolták a

határkerítés szerb oldalára, akkor is, ha nem Szerbián keresztül léptek be Magyarországra. 2018 szeptemberében az Európa Tanács kínzás megelőzésével foglalkozó bizottsága közzétette a határ menti tranzitónákban és az illegális bevándorlókkal kapcsolatos egyéb létesítményekben tapasztalt, a külföldiekkel való bánásmódról és a fogva tartás körülményeiről szóló jelentését, amely a bizottság 2017. évi magyarországi látogatása alapján készült. A jelentés megjegyezte, hogy több fogvatartott is azt állította, hogy a rendőrök fizikailag bántalmazták őket Szerbiába történő „visszaszorításuk” közben, és többük testén is friss sérülések voltak láthatók az állítólagos rendőri visszaélések következtében.

Az év során a hazai és a nemzetközi emberi jogi szervezetek a rendőri erők túlzott alkalmazásával, illetve a menekültek és a migránsok bántalmazásával kapcsolatban kevesebb panaszról számoltak be, párhuzamosan a menedékkérők számának a korábbi évekhez képest történő csökkenésével. Az emberi jogi szervezetek azonban határozottan állították, hogy a kormány a legtöbb esetben nem indított hivatalos eljárást az állítólagos rendőrségi elkövetők ellen, valamint megjegyezték, hogy csak kevés áldozat volt hajlandó hivatalosan is panaszt tenni.

Visszaküldés: Május 8-án Filippo Grandi, az ENSZ menekültügyi főbiztosa nyilatkozatot adott ki, melyben megdöbbenőnek, valamint a nemzetközi és az uniós jog kirívó megsértésének nevezte két afgán menedékkérő család Magyarországról történő kitoloncolását.

A menedékjoghoz való hozzáférés: A jog biztosítja a menedékjogot, és megállapít egy eljárást, amely alapján azt az országban tartózkodó személyek kérelmezhetik, azonban a hatóságok erre gyakran egyáltalán nem, vagy csak korlátozottan biztosították a lehetőséget. 2017-ben és 2018-ban a menedékjogra és a határellenőrzésre vonatkozó jogszabályokban jelentős módosítások valósultak meg, amelyek korlátozták az ország területéhez és a menekültügyi eljárásokhoz való hozzáférést, és visszatartották a menedékkérőket a védelem iránti kérelem benyújtásától. A rendőrség jogosult minden olyan migránst visszatoloncolni a határ szerb oldalára, aki nem tudja igazolni, hogy jogosult az országban tartózkodni, függetlenül attól, hogy Szerbiából léptek-e be az ország területére. Az UNHCR 2018 novemberében közzétett megjegyzései szerint az említett jogszabály-módosítások nem tesznek kellően különbséget a menekültek és a menedékkérők, illetve az egyéb külföldiek helyzete között.

Biztonságos származási/tranzitország: A kormány közzétette a „biztonságos származási országok” és a „biztonságos harmadik országok” listáját. Szerbia, Bosznia-Hercegovina és Koszovó mindkét listán szerepel. Az UNHCR ismételten kifogásolta, hogy a kormány Szerbiát biztonságos harmadik országnak nevezte, arra hivatkozva, hogy Szerbiában nem állnak rendelkezésre hatékony menekültügyi eljárások. A parlament 2018-ban módosította az alkotmányt, amely módosítás szerint nem jogosult menedékjogra az a személy, aki az ország területére „olyan országon keresztül érkezett, ahol üldöztetésnek vagy üldöztetés közvetlen veszélyének nem volt kitéve.” A parlament a menedékjogi törvényt is módosította, és kizárólag azokra a személyekre korlátozta a menedékjogot, akik közvetlenül olyan helyről érkeztek Magyarországra, ahol életük vagy szabadságuk veszélyben volt. Mivel a menedékjog iránti kérelmek csak a magyar-szerb határon található két tranzitóna valamelyikében nyújthatók be, ha valaki menedékkérelmet kíván benyújtani, azt csak úgy teheti meg, ha Szerbia felől belép egy tranzitónába. Mivel Magyarország Szerbiát biztonságos harmadik országnak tekinti, az elfogadhatatlanságról szóló új rendelkezés minden menedékkérelem automatikus elutasítását eredményezte. Az új szabályok 2018. évi hatályba lépése óta a

civilszervezetek csupán három kedvező határozatról szereztek tudomást a 2018 júliusa után olyan menedékkérők által benyújtott menedékjog iránti kérelmek tárgyában, akik áthaladtak Szerbián. Az idegenrendészeti hatóság minden egyéb kérelmet elfogadhatatlannak nyilvánított.

Mozgásszabadság: A menekültügyi jog a 14 évesnél fiatalabb kísérő nélküli kiskorúak kivételével minden menedékkérő esetében kötelezővé teszi a szerb-magyar határon található két őrzött tranzitónában (Röszkén és Tompán) történő fogva tartást, amelyet a menedékkérők csak Szerbiába lépve hagyhatnak el. Ha a menedékkérők elhagyják a tranzitónát, elveszítik a menedékkérelmüket.

A jogszabályok lehetővé teszik az elutasított menedékkérők legfeljebb 12 hónapig (gyermekes családok esetében 30 napig) tartó fogva tartását. Az idegenrendészeti őrizetet általában idegenrendészeti fogdáknak hajtották végre. 2018 júliusa óta az elutasított menedékkérőkkel szemben idegenrendészeti eljárás indul (tehát már nem menekültügyi eljárás), a kijelölt kötelező tartózkodási hely pedig a tranzitóna.

2018 áprilisában az EJEB nagytanácsa két bangladesi menedékkérő, Ilias és Ali Ahmed ügyét tárgyalta, akik 2015-ben pert indítottak a kormány ellen, melynek során kérelmezték a tranzitónából történő szabadon bocsátásukat, valamint a Szerbiába történő kiutasításuk felfüggesztését. A nagytanács megállapította, hogy a kérelmezők röszkei határterületen történő elzárása megsértette a jogaikat, mivel hivatalos, indokolt határozat és megfelelő bírósági felülvizsgálat nélküli fogva tartásnak minősült. A nagytanács azt is megállapította, hogy a Szerbiába történő kiutasításuk jogellenes volt. A hatóságok több mint három hétig tartották az említett férfiakat a tranzitónában, mielőtt visszaküldték őket Szerbiába. A kormány fellebbezését követően a nagytanács november 21-én úgy határozott, hogy Magyarország megsértette a kínzás és az embertelen vagy lealacsonyító bánásmód emberi jogok európai egyezményében foglalt tilalmát, amikor a kérelmezőket anélkül utasította ki, hogy megvizsgálta volna annak veszélyét, hogy Szerbiában nem fognak megfelelően hozzáférni a menedékjogi eljárásokhoz, illetve hogy sorozatos visszaküldésben lesz részük, azonban megállapította, hogy a tranzitónai tartózkodásuk nem minősül szabadságtól való megfosztásnak, mivel saját kezdeményezésükre léptek be, és a gyakorlatban visszatérhettek Szerbiába.

Az alapvető ellátásokhoz való hozzáférés: Az idegenrendészeti eljárás alá vont személyek csupán alapvető egészségügyi ellátásban részesültek, és a 18 éven aluli gyermekek és a terhes vagy szoptató anyák kivételével nem biztosítottak számukra élelmet. Augusztus 1-ig az idegenrendészeti hatóság összesen 17 ügyben utasította el a 2018 augusztusa után a tranzitónákban fogva tartott 27 személy élelem biztosítása iránti kérelmét. A Magyar Helsinki Bizottság minden ügyben sikeresen kérelmezett ideiglenes intézkedést az EJEB-től, amely utasította a magyar hatóságokat, hogy haladéktalanul kezdjék meg az élelem biztosítását az érintett személyek számára. Július 25-én az Európai Bizottság kötelezettségzegési eljárást indított az ország ellen amiatt, hogy nem biztosított élelmet azoknak a tranzitónában fogva tartott személyeknek, akik a kiutasításukra vártak.

2016-ban a parlament jogszabály-módosítást hajtott végre annak érdekében, hogy csökkentse a nemzetközi védelemben részesülő személyeknek nyújtott ellátásokat és támogatásokat, azon az alapon, hogy nem élvezhetnek nagyobb előnyöket, mint a magyar állampolgárok. A hatóságok nem biztosítanak lakhatási támogatást, oktatási juttatásokat vagy havi pénzjáradékot a menedékkérőknek, illetve a kiegészítő védelemben részesülő személyeknek. A menedékkérőknek létrehozott két tranzitóna ruhát, szappant, étkezést, vizet és szállást biztosít az érintetteknek. A jótékonyági

szervezetek angol vagy magyar nyelven oktatást és közösségi tevékenységeket szerveztek, valamint további élelmiszereket biztosítottak a gyermekeknek. A kormány az alapvető helyszíni orvosi ellátásról is gondoskodott. A hatóságok megbíztak egy pszichológust és egy pszichiátert, akik hetente egyszer, 4-4 órára meglátogatták a tranzitónákat. A tisztségviselők egyes civilszervezetek és az UNHCR egyik megbízottja számára nem engedélyezték a tranzitónákba történő belépést, ami miatt több olyan menedékkérőt is megfosztottak a szakszerű ellátás lehetőségétől, aki háború sújtotta országból érkezett Magyarországra, és korábban kínzást szenvedett el, illetve poszttraumás stressz szindrómában szenvedett.

A kormány biztosította az UNHCR-nek és a Vöröskereszt Nemzetközi Szövetségének a menekültekhez és a menedékkérőkhöz való hozzáférést, kivéve azokat, akiket a tranzitónák idegenrendészeti szektoraiban tartottak fogva. Pár belföldi jótékonyági szervezetnek engedélyezték a hozzáférést a tranzitónákhoz; a civilszervezetek által megbízott ügyvédek csak akkor léphettek be, ha a menedékkérők kifejezetten kérték a segítségüket.

Október 8-án az EJEB megállapította, hogy sérült a véleménynyilvánítás szabadsága azáltal, hogy megtagadták egy menedékkérőnek fenntartott befogadóállomásra történő belépést egy újságírótól, aki be kívánt számolni az ottani életkörülményekről, továbbá hogy ez hátráltathatja a pontos közérdekű információk megosztását, különösen a veszélyeztetett csoportok helyzete tekintetében. Az ügy egy helyi újságírót érintett, aki interjúk készítése céljából kérelmezte a belépést a debreceni befogadóállomásra, azonban arra hivatkozva elutasították, hogy a sajtóban való megjelenés megzavarná a létesítményben elhelyezett személyek magánéletét.

Július 17-én, a magyar-szerb határon tett hivatalos látogatása után Felipe Gonzalez Morales, az ENSZ különmegbízottja arról számolt be, hogy börtönszerű körülmények uralkodnak a tranzitónákban, ahol a menedékkérők hozzá vannak láncolva a kórházi ágyakhoz. Morales megállapítása szerint az általános higiéniai feltételek elfogadhatóak voltak, azonban az egészségügyi ellátás elégtelen volt. Azt is megjegyezte, hogy az orvosok minden nap csak pár órában voltak elérhetőek, és nem állt rendelkezésre nőgyógyász és gyermekorvos, annak ellenére, hogy a menedékkérők többségét nők és gyermekek alkották. Tolmácsok alig álltak rendelkezésre, és sokszor nehézkes volt a kommunikáció az orvosokkal.

Július 25-én az Európai Bizottság eljárást indított Magyarország ellen a Bíróság előtt, arra hivatkozva, hogy az a jogszabály, amely büntetendővé nyilvánítja az olyan menedékkérőknek történő segítségnyújtást, akik hazájukban nem voltak üldözésnek kitéve, illetve akik már áthaladtak egy biztonságos országon, csorbítja a menedékkérők arra vonatkozó jogát, hogy nemzeti, nemzetközi és nem kormányzati szervezetekkel konzultáljanak, illetve hogy azoktól segítséget kapjanak (lásd a 2.b pontot).

Tartós megoldások: A menekültek jogosultak állampolgárságot szerezni, azonban a civilszervezetek szerint a menekültek és a hontalanok kérelmei kisebb arányban kerülnek jóváhagyásra, mint az állampolgárságot kérelmező más személyek kérelmei. A Magyar Helsinki Bizottság bírálta az állampolgárság megszerzésének eljárási keretrendszerét, és megjegyezte, hogy a határozatokat nem indokolták meg a kérelmezők számára, az elutasítások ellen pedig nem volt lehetőség fellebbezni. Nem érkezett beszámoló a menekültek más országba történő áttelepítéséről. A belföldi média az év elején arról számolt be, hogy 2018 óta az ország egy külön kormányzati program keretében –

amelyben egy helyi jótékonyági szervezet is részt vett, és amely eltér a rendes menekültügyi eljárástól – körülbelül 300 magyar származású személyt fogadott be Venezuelából.

Ideiglenes védelem: A jog a tömeges beáramlás eseteire külön rendelkezik az ideiglenes védelemről (a menedékes jogállásról), azonban a problémával foglalkozó szervezetek beszámolóí szerint ezt a gyakorlatban nem alkalmazták. A jog szerint a nemzetközi védelem valamennyi formája (a menekültstátusz, a kiegészítő védelem, a befogadottként történő elismerés, a hontalan jogállás stb.) ideiglenes jellegű, és a védelemre való jogosultságot bizonyos időközönként felül kell vizsgálni.

Július 29-én a Bíróság úgy rendelkezett, hogy a bírák jogosultak nemzetközi védelemben részesíteni a menedékkérőket, ha egy közigazgatási szerv új körülmények megállapítása nélkül változtatja meg a határozatukat. Egy 2015-ös rendelkezés korábban megfosztotta a bíróságokat attól a joguktól, hogy menedékjogi ügyekben megváltoztassák az idegenrendészeti hatóságok határozatait.

G. HONTALANOK

Nem alkalmazandó.

3. rész: A politikai folyamatokban való részvétel szabadsága

Az alkotmány és a törvény biztosítja az állampolgárok számára a kormány megválasztásának lehetőségét az általános választójogon alapuló, rendszeres időközönként, titkos szavazással megtartott választások keretében.

VÁLASZTÁSOK ÉS POLITIKAI RÉSZVÉTEL

A legutóbbi választások: Az országos választásokra 2018 áprilisában került sor, és az egyfordulós rendszerben lebonyolított választásokon 199 országgyűlési képviselőt választottak meg az állampolgárok. A választásokon a kormánypártoknak egymás után harmadjára sikerült kétharmados szupertöbbséget elérniük a parlamentben, megszerezve a pártlistás szavazatok 49 százalékát, az ország 106 egyéni választókerületéből pedig – ahol a relatív többségi rendszer alapján szerezhető mandátum – 91-ben nyertek.

Az országos önkormányzati választásokra októberben került sor, melynek során az egyfordulós rendszerben megválasztották a helyi önkormányzati képviselőket, a polgármestereket és a nemzetiségi önkormányzatok tagjait. 48,6%-os részvétel mellett a választások azt eredményezték, hogy a kormányzó Fidesz-KDNP jelöltjei a kisebb városokban és a falvakban megtartották a polgármesteri tisztségek többségét, az ellenzék pedig megszerezte a budapesti főpolgármesteri tisztséget, valamint a főváros 23 kerületéből 14-nek, a 23 megyei jogú városból pedig 11-nek a polgármesteri tisztségét. A megfigyelők szerint az ellenzék viszonylagos sikere abból származott, hogy a legtöbb fontos versenyben egyetlen ellenzéki jelöltet indítottak a Fidesz-KDNP-vel szemben. A belföldi megfigyelők felhívták a figyelmet arra, hogy semmilyen változás nem történt a választási és a médiakörnyezetben, és hivatkoztak a 2018-ban az országba küldött EBESZ-megfigyelők megállapításaira (lásd lent).

Az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának küldöttsége (ODIHR) megfigyelőként volt jelen a 2018. évi országos választásokon. Zárójelentésében a küldöttség

kijelentette, hogy a választás „ellentétes volt az EBESZ felé tett kötelezettségvállalásokkal”, és megállapította, hogy „az állami és a kormánypárti erőforrások között jelentős átfedések voltak”, ami aláásta a jelöltek azon képességét, hogy „egyenlő alapokon versenyezzenek egymással”.

Az ODIHR választás-megfigyelő küldöttségének jelentése hangsúlyozta, hogy bár „a választáson sokan indultak, a többség nem kampányolt aktívan, hanem nyilvánvalóan azért regisztráltak, hogy igénybe vehessék az állami kampánytámogatást, vagy hogy szoros verseny esetén felhívítsák a szavazatokat”. A jelentés felhívta a figyelmet „a választókerületek független testület által történő rendszeres, átlátható, pártatlan és inkluzív módon történő felülvizsgálatának” hiányára.

A politikai pártok és a politikai részvétel: Az ODIHR 2018. évi választásról kiadott jelentése több olyan problémát is megemlített a média befolyásával kapcsolatban, amely „aláásta az egyenlő kampányfeltételeket, továbbá kérdéseket vetett fel az adminisztratív forrásokkal való visszaéléssel, illetve az állami irányítás és a pártkampányok összemosódásával kapcsolatban, ez pedig ellentétes az EBESZ felé tett kötelezettségvállalásokkal.” A jelentés azt is megemlítette, hogy a kampányok finanszírozásáról szóló jogszabályok korlátozták a politikai pártok átláthatóságát és elszámoltathatóságát.

A külföldön élő, de állandó magyarországi lakcímmel rendelkező szavazni kívánó állampolgároknak személyesen kellett megjelenniük a nagykövetségeken, az állandó magyarországi lakcímmel nem rendelkező állampolgárok pedig levélben is szavazhattak, de csak a pártlistákra. Az ODIHR választási megfigyelői szerint az a gyakorlat, hogy a regisztráció és a szavazás tekintetében eltérő szabályok vonatkoznak az állampolgárokra attól függően, hogy rendelkeznek-e állandó magyarországi lakcímmel, „ellentmond az egyenlő választójog alapelvének”.

A nők és a kisebbségek részvétele: Egyetlen jogszabály sem korlátozza a nőket és a kisebbségek tagjait a politikai folyamatokban történő részvételben. Ennek ellenére a nők nagyon alacsony számban képviseltették magukat a közéletben. Az ODIHR 2018. évi választásokról szóló jelentése megjegyezte, hogy „a nők alulreprezentáltak a politikai életben, és nincsenek olyan jogi követelmények, amelyek a nemek közötti egyenlőség választásokkal kapcsolatban történő előmozdítására irányulnak”. A választást követően az országgyűlési képviselőknek a 12,5%-a volt nő. Szeptemberben a 12 tagú kormány két női taggal rendelkezett, a kormány alatti szinten pedig az államtitkároknak a 16%-a volt nő. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága szintén aggodalmát fejezte ki a hatodik időszaki jelentésében amiatt, hogy a nők az állami szektorban alulreprezentáltak a döntéshozó pozíciókban, különösen a minisztériumokban és a parlamentben.

A választási rendszer biztosítja a 13 elismert nemzeti kisebbség számára annak lehetőségét, hogy külön kisebbségi szavazási eljárásra regisztráljanak a parlamenti választások során, ami azt jelenti, hogy a pártlista helyett a kisebbségi jelöltek listájára szavaznak. Bár mind a 13 nemzeti kisebbségnek volt regisztrált jelöltlistája a 2018. évi választáson, csupán egy – a német kisebbség – szerzett a kisebbségi mandátumok elnyeréséhez elegendő szavazatot. Azokat a nemzeti kisebbségeket, amelyek nem szereztek mandátumot, szavazati joggal nem rendelkező szóvivők képviselik a parlamentben, akiknek a hatásköre a kisebbségi ügyek megtárgyalására korlátozódik. Az ODIHR a 2018. évi választási kampánnyal kapcsolatban kijelentette, hogy több olyan esetről is értesült, amelyekben roma szavazókra gyakoroltak nyomást annak érdekében, hogy ne regisztráljanak kisebbségi szavazóként, hanem inkább az országos listákra szavazzanak. A származásra vonatkozó adatok védelméről szóló jogszabályok miatt nem állnak rendelkezésre hivatalos statisztikák azzal

kapcsolatban, hogy milyen arányban képviseltetik magukat a kisebbségek a parlamentben és a kormányban.

4. rész: Korrupció és az átláthatóság hiánya a kormányzatban

Ugyan a jog büntetőjogi szankciókat ír elő a hivatalos személyek által elkövetett vesztegetés esetére, az év során csak néhány ilyen eljárás indult. Az Európai Bizottság és egyes civilszervezetek úgy vélték, hogy a kormány nem szerez érvényt hatékonyan ezeknek a rendelkezéseknek, illetve azokat nem alkalmazza hatékonyan, és hogy a hivatalos személyek gyakran büntetlenül vesznek részt korrupciós ügyletekben.

Korrupció: A korrupcióellenes civilszervezetek azt állították, hogy a kormány korrump és részrehajló módon osztja szét az uniós forrásokat. A Korrupciókutató Központ Budapest az ajánlattétel során történő összejátszás több esetét is azonosította, valamint a korrupció veszélyére utaló egyéb jeleket is tetten ért az uniós finanszírozást magukban foglaló állami pályázatokban. A Kutatóközpont megállapította, hogy a kormányhoz szorosan kapcsolódó gazdasági társaságoknak sokkal kisebb versennyel kell számolniuk, és magasabb árat képesek elérni az uniós finanszírozású projektekre vonatkozó pályázatokon.

A szeptember 3-án kiadott éves jelentésében az Európai Csalás Elleni Hivatal kilenc olyan magyarországi eset kivizsgálásáról számolt be, amelyek az uniós források felhasználásához kapcsolódtak, és hét esetben javasolta a helyi hatóságoknak, hogy indítsanak eljárást. A Csalás Elleni Hivatal ezenkívül javasolta, hogy az ország fizesse vissza az Uniótól 2014 és 2018 között kapott összegek 3,8%-át.

Július 22-én a belföldi és a nemzetközi média arról számolt be, hogy a Microsoft Magyarország (a Microsoft Corporation kizárólagos tulajdonában lévő leányvállalat) és a Microsoft Corporation vállalta körülbelül 26 millió USD pénzbírság megfizetését. Az ügy a Microsoft Magyarország olyan munkavállalóit érintette, akik szoftverlicenckre vonatkozó kedvezményeket kértek a Microsoft központjától, amelyekről azt állították, hogy állami szervek részére történő szoftverértékesítések biztosításához szükségesek, pedig tudták, hogy az állami szervek már vállalták a teljes ár kifizetését. A túlzott árak állítólag egy olyan korrump fizetési rendszert finanszíroztak, amely állami tisztségviselők megvesztegetésére és szoftverügyletek megkötésére irányult. A Microsoft és annak magyar leányvállalata együttműködött a nyomozás során, és intézkedéseket hozott az ügy orvoslására. A Microsoft Magyarország négy munkavállalóját elbocsátotta, és több értékesítőjével is felmondta a szerződését. Miután 2016-ban a Microsoft Magyarország menesztette az ügyvezető igazgatót, Papp Istvánt, a kormány kinevezte őt a Nemzeti Befektetési Ügynökség alelnökévé, amely pozíciót nyolc hónapig töltötte be. A kormány a Microsoft Magyarország kormányzati kapcsolatokért felelős korábbi igazgatóját, Sagyibó Viktort pedig 2018 augusztusáig a Miniszterelnökség miniszteri biztosának nevezte ki. A hatóságok 2018-ban lezárták a Microsoft Magyarország elleni vizsgálatot, és kijelentették, hogy nem találtak bűncselekményre utaló bizonyítékot. Augusztusban azonban a Legfőbb Ügyészség bejelentette, hogy újraindítja a vizsgálatot.

Februárban az Európai Bizottság európai szemeszterének az országról szóló jelentése megjegyezte, hogy a korrupció továbbra is jelentős problémát jelent. Bár a Bizottság úgy vélte, hogy minimális javulás következett be az előző év során, további lépéseket tartott szükségesnek a közbeszerzésekkel

kapcsolatos átláthatóság és a verseny megerősítése céljából. A jelentés ezenkívül felhívta a Legfőbb Ügyészséget a korrupciós ügyek hatékonyabb üldözésére, és megállapította, hogy „a magyar hatóságok nem lépnek fel a magas szintű korrupció üldözése érdekében”.

Vagyonnyilatkozat: A jog értelmében az országgyűlési képviselők, a magas rangú állami tisztségviselők, a Legfelsőbb Bíróság elnöke és helyettesei, valamint a legfőbb ügyész kötelesek rendszeres időközönként közzétenni vagyonnyilatkozatukat. Egyes civilszervezetek azt állították, hogy a hivatalos személyek úgy kerülték ki az adatszolgáltatási kötelezettséget, hogy vagyonukat a házastársaikra írták, akiknek nem kell vagyonnyilatkozatot tenniük. Az állami alkalmazottak túlnyomó többsége, többek között a rendészeti szervek és a hadsereg tisztségviselői, a bírák, az ügyészek, a köztisztviselők és a közalkalmazottak szintén kötelesek vagyonnyilatkozatot benyújtani, ezek azonban nem érhetők el nyilvánosan. A civilszervezetek megjegyezték, hogy a pontatlan vagyonnyilatkozatok benyújtására nem alkalmazandók büntetőjogi vagy közigazgatási szankciók, és kijelentették, hogy nem állnak rendelkezésre hatékony módszerek a jogsértők észlelésére.

5. rész: A kormányzat hozzáállása a nemzetközi szervezetek és civilszervezetek által az állítólagos emberi jogi jogsértések tárgyában indított vizsgálatokhoz

2018-ban az Alkotmánybíróság elhalasztotta a civilszervezeti törvény felülvizsgálatára irányuló eljárását; az említett törvény szerint azok a civilszervezetek, amelyek évente több mint 7,2 millió Ft (24.000 USD) támogatást kapnak külföldről, kötelesek gondoskodni külföldről támogatott szervezetként történő nyilvántartásba vételükről. Az Alkotmánybíróság arra hivatkozott, hogy meg kívánja várni az Európai Unió Bíróságának az Európai Bizottság által indított kötelezettségszegési eljárásban meghozott határozatát. A Bizottság határozottan állította, hogy a törvény indokolatlanul csorbítja az egyesülési szabadságot. Az eljárás az év végén még folyamatban volt. 2017-ben a Velencei Bizottság véleményében kimondta, hogy a civilszervezetekről szóló törvény aránytalanul és szükségtelenül korlátozza az egyesülés és a véleménynyilvánítás szabadságát, a magánélethez való jogot, valamint a diszkrimináció tilalmát.

2018 decemberében az EBESZ és a Velencei Bizottság közösen megállapította, hogy az a 2018. évi törvény, amely további 25%-os adót vezetett be azon tevékenységekre nézve, amelyek „anyagi támogatást nyújtanak a tevékenységükkel a bevándorlást támogató civilszervezeteknek”, sérti az emberi jogok európai egyezménye és egyéb nemzetközi jogi normák által garantált véleménynyilvánítási és egyesülési szabadságot, és hogy azt hatályon kívül kell helyezni.

A törvény tartalmaz egy 2018-ban elfogadott rendelkezést, amely „az illegális bevándorlás elősegítése” miatt megengedi a büntetőjogi szankciók, többek között az egy évig terjedő szabadságvesztés alkalmazását. A törvény büntetendővé nyilvánítja a menedékjog iránti kérelem benyújtásával kapcsolatban az olyan menedékkérőknek történő segítségnyújtást is, akik hazájukban nem voltak üldöztetésnek kitéve, illetve akik már áthaladtak egy biztonságos országon; továbbá büntetendővé nyilvánítja az emberi jogokkal foglalkozó határmegfigyelő tevékenységeket, valamint a menekültügyi eljárásokkal kapcsolatos tájékoztatók kiadását vagy terjesztését is. Az Alkotmánybíróság február 28-án alkotmányosnak nyilvánította a törvényt, azonban úgy rendelkezett, hogy az nem alkalmazható, „ha a tevékenység csupán a rászorulóknak szenvedéseinek csökkentésére és

a velük való emberséges bánásmódra irányul”. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy az új bűncselekmény csak szándékosan követhető el, és hogy az elkövetőnek tisztában kell lennie azzal, hogy olyan személynek nyújt segítséget, akit nem üldöznek, illetve akinek nem megalapozott a közvetlen üldözéstől való félelme.

A helyi hatóságok néhány esetben olyan közigazgatási intézkedéseket fogantatosítottak, amelyek a civilszervezetek zaklatásának, illetve jogszerű munkájuk akadályozásának minősültek. Márciusban például a fővárosi hatóságok a helyi lakosok panaszaira hivatkozva arra kényszerítették a több kisebb emberi jogi szervezetnek irodát biztosító Auróra Civil Központot, hogy este 10 órakor zárja be a bárját. Augusztusban a bár teljes bezárására kötelezték az Aurórárt, ami jelentős jövedelemforrástól fosztotta meg a szervezetet. Szeptemberben néhány szélsőjobboldali aktivista megzavart egy rendezvényt az Aurórában, októberben pedig neonácik egy csoportja megrongálta a központot, és elégette a homlokzatára kitűzött, meleg büszkeségre utaló zászlót (lásd a szexuális beállítottságon alapuló erőszakra szóló 6. részt is). Novemberben az Auróra helyszíne szerinti kerület újonnan (októberben) megválasztott polgármestere bejelentette, hogy a központ nyitva maradhat, és hogy az „Auróra számíthat az önkormányzat együttműködésére és védelmére.”

Az emberi jogok tiszteletben tartásával foglalkozó állami szervek: Az alkotmány és a törvény egységes rendszert alakított ki az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala formájában (ombudsman). Az ombudsmannak két helyettese van: az egyik a nemzeti kisebbségek jogaival foglalkozik, a másik pedig a jövő nemzedékek érdekeinek védelmével (a környezetvédelemmel). Az ombudsmant a köztársasági elnök jelöli, és a parlament választja meg kétharmados többséggel. Csak a parlamentnek tartozik felelősséggel, és eljárást indíthat az állampolgárok jogainak a hatóságok, valamint a közszolgáltatásokat nyújtó szervezetek visszaéléseivel szemben történő megvédése érdekében. Az alkotmány úgy rendelkezik, hogy az ombudsman kérelmezheti az Alkotmánybíróságnál a jogszabályok felülvizsgálatát. Ezenkívül az ombudsman felel az elektronikusan benyújtott közérdekű bejelentések, így például az állami korrupcióra vonatkozó bejelentések összegyűjtéséért is, valamint működteti a kínzás megakadályozására szolgáló nemzeti megelőző mechanizmust. Az ombudsman ajánlásai nem kötelező erejűek. A tisztség a feladatkörével kapcsolatban függetlennek és hatékonynak tekinthető.

6. rész: Hátrányos megkülönböztetés, társadalmi visszaélések és emberkereskedelem

NŐK

Nemi erőszak és családon belüli erőszak: A nemi erőszak – ideértve a házasságon belüli erőszakot is – törvényellenes. Nemi erőszak elnevezéssel nem létezik bűncselekmény; a megfelelő bűncselekmények neve szexuális kényszerítés és szexuális erőszak. Ezek a bűncselekmények magukban foglalják azon személyek kihasználását is, akik nem képesek kifejezni az akaratukat. A szexuális kényszerítés és a szexuális erőszak egy évtől a minősített esetekben akár 15 évig terjedő szabadságvesztéssel is büntethető.

A büntető törvénykönyv külön bűncselekmény-kategóriaként határozza meg a „kapcsolati erőszakot” (családon belüli erőszakot). A jogszabályok a bántalmazást (könnyű testi sértést) három évig terjedő szabadságvesztéssel, a súlyos testi sértést, a személyi szabadság megsértését és a kényszerítést pedig

egyötől öt évig terjedő szabadságvesztéssel rendelik büntetni, ha azt a meghatározott személyi kör ellen követik el.

A törvény értelmében a helyszínen családon belüli erőszak miatt kihívott rendőrök azonnali hatályú, három napig érvényes távoltartási határozatot hozhatnak a feljelentés helyett, a bíróságok pedig polgári jogi ügyekben 60 napos, megelőzési célú távoltartási végzést adhatnak ki, amelyet nem lehet meghosszabbítani.

A nők jogainak védelmével foglalkozó civilszervezetek továbbra is bíralták a törvényt amiatt, hogy nem fektet kellő hangsúlyt az elkövetők felelősségre vonására, továbbá a hatóságokat is bíralták amiatt, hogy hajlamosak az áldozatok hibáztatására. Januárban egy ügyben a Fővárosi Ítéltábla egy 29 éves édesanyját 10 év szabadságvesztésre ítelt amiatt, hogy állítólag megkísérelte megölni gyermeke édesapját úgy, hogy begyógyszerezte és megkéselte. A pár 2011-ben ismerkedett meg, a kapcsolat pedig később bántalmazóvá vált. 2016-ban a rendőrség mindkettejükön több szúrt sebet talált. A nőjogi szervezetek petícióban kértek kegyelmet a nőnek arra hivatkozva, hogy nem a családon belüli erőszak elkövetője, hanem annak áldozata volt, aki nem kapta meg a megfelelő segítséget ahhoz, hogy kiléphessen az öt éve tartó bántalmazó kapcsolatból. A nő áprilisban megkezdte büntetése letöltését.

A Emberi Erőforrások Minisztériuma továbbra is 24 órás ingyenes segélyvonalat üzemeltetett a családon belüli erőszak és az emberkereskedelem áldozatai számára. A minisztérium ezenkívül krízisközpontokat és titkos óvóhelyeket tartott fenn a családon belüli erőszak áldozatai számára, amelyeket civilszervezetek és egyházi intézmények üzemeltettek. A krízisközpontok legfeljebb 90 napig azonnali szállást és ellátást biztosítottak az érintett személyek és családok számára. A titkos óvóhelyek olyan súlyosan bántalmazott nők szükségleteiről gondoskodtak, akiknek veszélyben forgott az élete; ezek a nők legfeljebb hat hónapig maradhattak az óvóhelyeken. A szolgáltatások legújabb fajtáját a „krízisambulanciák” jelentették, amelyek bejelentkezés nélkül elérhető mobil konzultációkat biztosítottak a családon belüli erőszak áldozatai számára, szállást azonban nem nyújtottak.

A civilszervezetek kifogásolták, hogy a szakemberek nem részesülnek a nemi alapú erőszakra szóló képzésben, és hangsúlyozták, hogy a nyilvánosság szélesebb körben történő tájékoztatására lenne szükség ahhoz, hogy az áldozatok megbélyegzés nélkül kérhessenek segítséget, és jelenthessék az erőszakot. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága hatodik időszakos jelentésében aggodalmát fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a családon belüli erőszak továbbra is állandó problémát jelent, és a feljelentések száma nem tükrözi az esetek tényleges számát.

Szexuális zaklatás: A jog értelmében a szexuális jellegű zaklatás sérti az egyenlő bánásmód alapelvét, azonban nem minősül bűncselekménynek.

Kényszerítőeszközökkel történő népességszabályozás: Nem érkeztek beszámolók kényszerű abortuszról vagy sterilizálásról.

Hátrányos megkülönböztetés: A jogszabályok azonos jogállást és jogokat biztosítanak a nők és a férfiak számára. A The Economist 2018. évi üveglapra vonatkozó indexe szerint a 2017-es adatok alapján a nők 14,5%-kal képviseltették magukat a vállalatok vezetésében. A nőjogi szervezetek hangsúlyozták, hogy a roma nők a diszkrimináció több formájának is ki vannak téve nemük,

nemzetiségük és társadalmi osztályuk alapján, és akadályokba ütközik az oktatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz, a foglalkoztatáshoz és az igazságszolgáltatáshoz való egyenlő hozzáférésük is.

GYERMEKEK

Születési anyakönyvezés: Egy gyermek akkor kapja meg a magyar állampolgárságot, ha egyik szülője magyar állampolgár. A születéseket azonnal rögzítik a nyilvántartásban. A civilszervezetek kiemelték, hogy a jog csak részleges garanciákat biztosít a születéskor keletkező hontalansággal szemben, mivel a külföldi szülők Magyarországon született gyermekeinek születési anyakönyvi kivonatán azt tüntetik fel, hogy a gyermek ismeretlen állampolgárságú. Ezenkívül a civilszervezetek kijelentették, hogy a hontalan szülőktől vagy olyan nem magyar állampolgár szülőktől született gyermekek, akik nem tudják továbbadni az állampolgárságukat a gyermekeiknek, néhány esetben hontalanként születtek meg, és továbbra is hontalanok maradtak.

Oktatás: Bár a jog rendelkezik a három és 16 éves kor közötti ingyenes és kötelező oktatásról, valamint tiltja az iskolai szegregációt, a civilszervezetek a roma gyermekek iskolai szegregációjáról számoltak be, valamint arról, hogy a roma gyermekeket gyakran tévesen szellemi fogyatékosként diagnosztizálják, ami korlátozza a minőségi oktatáshoz való hozzáférésüket, és mélyíti a roma és a nem roma népesség közötti szakadékot.

A Magyar Tudományos Akadémia által elvégzett, 2018-ban közzétett oktatási kutatás megállapította, hogy az iskolai szegregáció 2008 és 2016 között majdnem 10%-kal nőtt. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága a hatodik időszakos jelentésében aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy az iskolai szegregáció – különösen az egyházi iskolák számának növekedése miatt – továbbra is elterjedt volt, és az enyhe fogyatékkal élő gyermekek számára fenntartott iskolákba továbbra is aránytalanul nagy számban helyeztek el roma gyermekeket. A jog szerint az egyházi iskolák nem kötelesek olyan gyermekeket felvenni, akik a helyi tankerületen kívül laknak.

2018-ban a Fővárosi Törvényszék egy 10 éve húzódó ügyben megállapította, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma – amelyhez az oktatáspolitikai is tartozik – közvetlenül felelős volt a szegregációért 14 helység 28 iskolájában, és utasította a minisztériumot, hogy egy szakértők által elkészített terv alapján szüntesse meg a szegregációt az iskolákban. A bíróság ezenkívül megtiltotta az első osztály indítását a következő tanévben, amennyiben nem számolják fel a szegregációt. A bíróság – az ország ítélkezési gyakorlatában először – utasította a minisztériumot, hogy a szegregáció figyelemmel kísérése érdekében harmadik személyek által végzett azonosítás alapján gyűjtse össze az általános iskolás roma gyerekekre vonatkozó nemzetiségi adatokat. A bíróság 50 millió Ft (167.000 USD) bírságot is kiszabott. A másodfokú bíróság februárban fenntartotta a határozatot, azonban törölte az első osztályok indítására vonatkozó tilalmat.

2018-ban az elsőfokú bíróság a gyermekek javára döntött abban a perben, amely 2015-ben 62 gyermek nevében indult Gyöngyöspata önkormányzata és a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ ellen, a gyöngyöspatai általános iskolában az említett gyermekeket érintő szegregáció miatt. A bíróság az államot összesen 89 millió Ft (297.000 USD) kártérítés kifizetésére kötelezte. A másodfokú bíróság szeptemberben megerősítette a határozatot, és 99 millió Ft-ra (330.000 USD-re) emelte a roma gyermekeknek fizetendő kártérítést.

Egy, az év során roma, valamint a romákat támogató civilszervezetek által elkészített jelentés szerint a roma diákok fele lemorzsolódott az oktatási rendszerből. A roma diákoknak mindössze a 24%-a fejezte be a középiskolát, szemben a nem roma diákok 75%-ával. A roma diákok közül csupán 5% ment egyetemre, szemben a nem roma diákok 35%-ával. A jelentés megjegyezte, hogy a roma gyermekek iskolai szegregációja, valamint a tanköteles kor 16 évre csökkentése is hozzájárult a lemorzsolódás magas arányához.

Gyermekbántalmazás: A gyermekbántalmazás elleni küzdelem keretében „gyermekvédelmi jelzőrendszert” vezettek be a gyermekekre nézve veszélyt jelentő helyzetek felismerése és megelőzése érdekében; rendőrségi és bírósági intézkedésekre, valamint távoltartási végzések alkalmazására került sor; szükségszállást biztosítottak az anyáknak és gyermekeiknek; valamint eltávolították a gyermekeket az otthonukból, ha azt veszélyesnek ítélték. A jog úgy rendelkezik, hogy ha egy szülő a jelzőrendszer keretében nem „működik együtt” az orvosokkal, a védőnővel, a tanárokkal vagy a családsegítővel, az automatikusan súlyosan gondatlan veszélyeztetésnek minősül, akkor is, ha semmilyen más jel nem utal gondatlanságra vagy veszélyeztetésre.

Korai és kényszerházasság: A jog szerint a házasságkötés alsó korhatára 18 év. A Szociális és Gyámhivatal engedélyezheti a 16-18 éves személyek házasságkötését is.

A gyermekek szexuális kizsákmányolása: Ha valaki egy 18 évnél fiatalabb személynek fizet szexuális szolgáltatásokért, azzal bűncselekményt követ el, amely három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ha valaki egy gyermeket prostitúcióra kényszerít, azzal bűncselekményt követ el, amely három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A jog tiltja a gyermekpornográfiát. A gyermekek ellen elkövetett szexuális bűncselekmények nem évülnek el. A kormány általában érvényt szerzett a jogszabályoknak.

A közös megegyezésen alapuló szexuális kapcsolat alsó korhatára 12 év, amennyiben az idősebb partner legfeljebb 18 éves. Az a 18 éven felüli személy, aki 12-14 év közötti kiskorúval létesít szexuális kapcsolatot, egytől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető. A jog szerint a kiskorú ellen elkövetett nemi erőszak büntetett, amely öttől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ha az áldozat 12 évnél fiatalabb.

A bűnüldöző hatóságok a szexuális célú emberkereskedelem áldozataivá vált gyermekeket vettek őrizetbe, akikkel szemben szabálysértés miatt eljárást indítottak. A civilszervezetek élesen bírálták ezt a gyakorlatot, mivel az az áldozat hibáztatásának vagy megbüntetésének minősül.

Intézetben nevelt gyermekek: Egy Nógrád megyében elvégzett vizsgálat – melyre az Európai Roma Jogok Központja adott megbízást, és amely 2016-ban jelent meg – szerint a megyében állami gondozásban élő gyermekek 80%-a roma származású.

A civilszervezetek megjegyezték, hogy az állami intézményekben gondozott gyermekek különösen ki vannak téve az emberkereskedelem és a prostitúció veszélyének, továbbá kifogásolták, hogy az emberkereskedelem gyermekáldozatainak nem nyújtanak külön segítséget. Egy 2018-ban megjelent jelentésben az ombudsman kijelentette, hogy a védelembe vett gyermekek egyharmadát azért emelték ki a családjukból, mert rossz anyagi körülmények között éltek.

2018 novemberében a bicskei állami gyermekotthon volt igazgatóját és egy munkavállalóját nyolc, illetve három év szabadságvesztésre ítélték amiatt, hogy 2004 és 2016 között több 18 éven aluli fiút

szexuálisan zaklattak. Az ügyészség áprilisban bejelentette, hogy az áldozatok által elszenvedett súlyos lelki trauma miatt a büntetések szigorítását kérelmezte a másodfokú bíróságtól. A másodfokú bíróság szeptemberben helybenhagyta az ítéletet.

Nemzetközi gyermekrablás: Az ország aláírta a gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló 1980. évi Hágai Egyezményt. Lásd az Egyesült Államok külügyminisztériumának a szülők által elkövetett nemzetközi gyermekrablásról szóló éves jelentését (Annual Report on International Parental Child Abduction): <https://travel.state.gov/content/travel/en/International-Parental-Child-Abduction/for-providers/legal-reports-and-data/reported-cases.html>.

ANTISZEMITIZMUS

A 2011. évi népszámlálás szerint 10 965 fő jelölte meg vallásának a judaizmust. A Zsidó Világkongresszus becslései szerint a zsidó lakosság lélekszáma 35 000 és 120 000 közé tehető. Egy tanulmány szerint, amely 2018-ban jelent meg a Szombatban – egy vezető magyar zsidó folyóiratban –, a magyar zsidók 82%-a rendelkezik olyan közvetlen családtaggal vagy felmenővel, aki a holokauszt során vesztette életét. A zsidó szervezetek úgy tekintettek a holokausztra mint a magyar zsidók identitásának meghatározó elemére, és elengedhetetlennek tartották a holokauszt során történetek emlékének megőrzését.

A Tett és Védelem Alapítvány – az antiszemitizmust figyelő zsidó csoport – 32 antiszemita gyűlöletbűncselekményt észlelt 2018-ban. Ezek közül 19 eset gyűlöletbeszédnek, 10 garázdaságnak, három pedig bántalmazásnak minősült.

A Medián Közvéleménykutató Intézet által a TEV megbízásából elvégzett, júliusban közzétett kutatás szerint a lakosságnak körülbelül a 33%-a vallott antiszemita nézeteket. Egy másik felmérés szerint, amelyet a Rágalmazás Elleni Liga (Anti-Defamation League) novemberben adott ki az antiszemita érületről, a magyar válaszadók 42%-a tanúsított antiszemita hozzáállást; 71% úgy nyilatkozott, hogy valószínűleg igaz az, hogy a zsidó közösség túl nagy hatalommal rendelkezik az üzleti életben, 59% pedig úgy vélte, hogy a zsidók túl sokat beszélnek arról, hogy mi történt velük a holokauszt alatt.

Vezető zsidó csoportok, holokauszt-szakértők és mások továbbra is aggodalmukat fejezték ki a kormány által megnyitni tervezett Sorsok Háza, egy új budapesti holokauszt múzeum és oktatási központ miatt, amely a nem zsidó magyarok által a magyar zsidók megmentésére tett erőfeszítéseket helyezné a középpontba. Az említett csoportok és személyek kritikája szerint a projektnek az a célja, hogy elhalványítsa a magyar állam és vezetője, Horthy Miklós második világháború és holokauszt során betöltött szerepét. A múzeum koncepciója körüli vita miatt eltolódott annak megnyitása. Az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) – a múzeum tulajdonosa – új koncepciót készített, amelyet június 4-én bemutatott a Nemzetközi Holokauszt-emlékezési Szövetség luxembourgi találkozóján. Novemberben az EMIH főbbbija, Köves Slomó azt nyilatkozta, hogy a múzeum várhatóan 18 hónapon belül készen fog állni a nyitásra.

Zsidó csoportok aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy egyes állami tisztségviselők olyan második világháborús magyar vezetőket méltattak, akik Hitler szövetségesei, valamint köztudottan antiszemiták voltak, továbbá aggályuknak adtak hangot az antiszemitizmusra uszításra alkalmas nyilvános kijelentések miatt. Szeptember 4-én a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) elítélően nyilatkozott arról, hogy Kornis Gyula váci szobrának felavatásán kormányzati

tisztviselők vettek részt. Kornis szerzetes volt, valamint a Horthy-korszak vezető oktatója, aki az 1920-as években segítette előkészíteni és végrehajtani az ország antiszemita oktatási törvényeit. A Mazsihisz negatívan értékelt a kormányzati tisztviselők részvételét a ceremónián, amelyet olyan ember tiszteletére rendeztek, aki „a származásuk miatt közel egymillió embert ki akart rekeszteni a nemzetből”.

November 16-án a szélsőjobboldali Mi Hazánk párt néhány száz résztvevővel felvonulást tartott a fővárosban Horthy Budapestre történő bevonulásának 100. évfordulója alkalmából. Lázár János, a Fidesz képviselője virágot helyezett el Horthy sírján, és a következő szavakkal méltatta: „hős katona volt, igaz magyar hazafi, akire főhajtással kell emlékeznünk”. Heisler András, a Mazsihisz elnöke azt nyilatkozta, hogy mélyen csalódott Lázárban, aki a Miniszterelnökség korábbi vezetőjeként igyekezett jó kapcsolatot kiépíteni a zsidó szervezetekkel, és elfogadta a zsidó értékeket, amelyeket ezzel a cselekedetével most megtagadott.

Augusztus 18-án Nyíregyházán öt fiatal ember azt mondta egy zsidó közösségi aktivistának az utcán, hogy ő és a felesége „mocskos zsidók”, akiknek „gázkamrában a helyük”.

Augusztus 20-án az Eleven Emlékmű társadalmi mozgalom a Facebook oldalán bejelentette, hogy ismeretlen támadók megrongálták a magyar holokauszt áldozatainak állított emlékművét. A budapesti Szabadság téren található Eleven Emlékmű – amely az áldozatok és családjaik emléktárgyaiból áll – az 1944. évi „német megszállás áldozatainak” a kormány által létrehozott vitatott emlékműve elleni tiltakozásként jött létre. Az emlékmű bírálói – köztük fontos magyar zsidó csoportok is – úgy vélték, hogy az elhalványította az ország holokausztban vállalt szerepét. Szintén augusztus 20-án – a Szent Istvánról megemlékező nemzeti ünnep napján – a szélsőjobboldali kuruc.info weboldal megjelentetett egy cikket a következő címmel: „Megtisztulva várta a Szabadság tér a nemzeti ünnepet – olvasónk eltakarította a zsidó szemetet”, melyben egy fotót is közölt arról, hogy az emléktárgyak egy közeli szemetesben vannak.

Novemberben olyan plakátok tűntek fel Budapesten, amelyen a független online hírportál, az Index.hu két újságírója izraeli zászló előtt állt, a következő képaláírással: „Mi is a határon túlról jöttünk”. A plakáton az Index.hu logója mellett a következő szavak szerepeltek: „Konstans rinyálás, látens magyarellenesség, hazaárulás”. A TEV jelentette az esetet a rendőrségnek.

Az ország július 29. és augusztus 7. között sikeresen megrendezte Budapesten a Maccabi Európa Játékokat, amelyre gyakran „Zsidó Olimpiaként” hivatkoznak. Orbán Viktor miniszterelnök ennek alkalmából kijelentette, hogy a kormány védelmet és jelentős támogatást nyújtott a magyar zsidó közösségnek identitása megőrzéséhez, valamint a magyarországi zsidó élet reneszánszához.

EMBERKERESKEDELEM

Lásd az amerikai külügyminisztérium emberkereskedelemről szóló éves jelentését (Trafficking in Persons Report) a

<https://www.state.gov/trafficking-in-persons-report/> weboldalon.

FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEK

Az alkotmány és a törvény tiltja a testi, érzékszervi, értelmi, kommunikációs vagy pszichoszociális fogyatékkal élők diszkriminációját a munka, az oktatás, a légi és egyéb közlekedés, az egészségügyi ellátás és az állam által nyújtott egyéb szolgáltatások területén.

A központi kormányzat és az önkormányzatok is folytatták a középületek akadálymentesítését, hogy lehetővé tegyék a fogyatékossgal élők bejutását. Nem állt rendelkezésre információ azzal kapcsolatban, hogy az állami épületeknek hány százaléka felel meg a jogszabályoknak, a civilszervezetek szerint azonban számos középületben még nem oldották meg az akadálymentesítést. A civilszervezetek arra is rámutattak, hogy a tömegközlekedés csak korlátozottan akadálymentesített.

A civilszervezetek megemlézték, hogy az állami általános iskolák nem kötelesek fogyatékossgal élő gyermekeket felvenni. Azt is kiemelték, hogy számos autizmussal, értelmi fogyatékossgal, illetve súlyos vagy halmozott fogyatékossgal élő gyermeket speciális iskolákban különítették el, vagy pedig magántanulónként otthoni oktatásra kényszerültek, a családjuknak nyújtott pénzügyi támogatás nélkül.

A kormány felülvizsgálta az intézményi elhelyezések visszaszorítására irányuló, 2019-36-ra szóló stratégiájának megvalósítását, melynek célja az 50 főnél nagyobb befogadóképességű intézményekben lakó fogyatékossgal élő személyek számának csökkentése, azonban a civilszervezetek beszámolóí szerint nem történt érdemi előrelépés ezen a téren, és a nagyobb intézményekből több panaszt is kaptak a nem megfelelő bánásmódról, kényszerű gyógykezelésekről és embertelen életkörülményekről. Áprilisban egy emberi jogi civilszervezet hang- és videofelvételeket kapott egy Baranya megyei intézményben élő fogyatékos személyek által elszennvedett fizikai és verbális bántalmazásról. Az ombudsman az intézmény igazgatóját vizsgálat lefolytatására utasította. Egy alulról szerveződő mozgalom személyes segítői szolgálat létrehozását szorgalmazta annak lehetővé tétele érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek az intézményekben történő elhelyezésük vagy a 24 órás családi ellátás helyett önálló életvitelt folytathassanak.

Az alkotmány rendelkezése szerint a bíróság a gondnokság alatt álló fogyatékossgal élő személyeket korlátozott szellemi képességük miatt megfoszthatja a szavazati joguktól. A civilszervezetek megjegyzték, hogy az értelmi vagy pszichoszociális fogyatékossgal élő személyek jogaiktól való megfosztása sérti a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló nemzetközi egyezményeket.

Augusztusban a MEOSZ – a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége – bejelentette, hogy pert indított a PestiSracok.hu nevű kormánypárti médium ellen egy olyan cikk megjelentetése miatt, amely sértette a mozgáskorlátozott személyek emberi méltóságát. Az azonos nemű párokkal szembeni toleranciát támogató Coca-Cola reklámokra válaszul az oldal újságírója azt írta az említett cikkben, hogy „nem gyűlöljük a mozgássérülteket... nem tömjük a gyerekeink fejét olyan hülyeséggel –, hogy toloszékben élni ugyanolyan természetes, mint két lábon sétálni, és nem rosszabb, csak más.”

NEMZETI/FAJI/ETNIKAI KISEBBSÉGEK

Az ország legnagyobb létszámú etnikai kisebbségét a roma közösség alkotja. A 2011. évi népszámlálás során körülbelül 315 000 fő (a teljes népesség 3%-a) jelölte meg magát romának. Egy, a Debreceni Egyetem által 2018-ban kiadott tanulmány becslése szerint azonban 876.000 roma él az országban, ami a népességnek körülbelül a 9%-át jelenti. A tanulmány szerint a 2011. évi népszámlálás alulbecsülte a roma közösség nagyságát, mivel a roma válaszadók sok esetben inkább nem közölték a kisebbségi jogállásukat. A valóságnak nem megfelelő válaszok elkerülése érdekében ahelyett, hogy a válaszadókat kérték volna meg arra, hogy jelöljék meg etnikai hovatartozásukat, a kutatók a helyi önkormányzatoktól és a roma önkormányzatoktól gyűjtötték össze az adatokat.

Egyes emberi jogi civilszervezetek továbbra is arról számoltak be, hogy a romák az élet szinte minden területén társadalmi és gazdasági kirekesztéssel és diszkriminációval szembesülnek. A Pew Research Center 2017-ben közzétett, a vallásról és a nemzeti hovatartozásról szóló, Közép- és Kelet-Európára vonatkozó tanulmánya szerint a magyarországi válaszadók 54%-a nem fogadna el a családjában egy roma családtagot, 44%-a nem szeretne roma szomszédot, 27%-a pedig nem hajlandó elfogadni őket az ország állampolgáraiként.

Május 9-én a Debreceni Ítéltábla helybenhagyta egy alacsonyabb szintű bíróság határozatát, amely szerint a miskolci önkormányzat felelős volt egyes roma helyi lakosok közvetlen diszkriminációjáért és zaklatásáért, amikor razziákat folytatott a szegregált környéken, és alternatív lakhatás biztosítása nélkül hajtott végre kilakoltatást. Ez volt az ország legjelentősebb diszkriminációról szóló pere, amely öt éven át tartott, és több ezer ember jogait érintette.

2018 januárjában és októberében fiatal romák egy csoportjától megtagadták a belépést egy pár nyíregyházi és budapesti diszkóban. Decemberben az Egyenlő Bánásmód Hatóság a budapesti Gozdsu Udvar által alkalmazott biztonsági céget diszkrimináció miatt 500.000 Ft (1670 USD) bírság megfizetésére kötelezte.

Januárban olyan felvételek jelentek meg a médiában Sneider Tamásról, az ellenzéki Jobbik vezetőjéről, amelyeken rasszista megjegyzéseket tesz, és megígéri, hogy megvédi az országot a romáktól. Májusban körülbelül 400 fő vett részt a „cigánybűnözés” elleni tüntetésen, amelyet a szélsőjobbboldali Mi Hazánk párt szervezett Törökszentmiklóson, az ország déli részében.

Továbbra is problémát jelentett a roma gyermekek iskolai szegregációja, valamint az, hogy gyakran tévesen szellemi fogyatékosként diagnosztizálták őket (lásd a gyermekekről szóló 6. részt). A megfigyelők szerint a közoktatási rendszer továbbra sem biztosított megfelelő anyanyelvi oktatást a kisebbségek számára – ami jogszabályi követelmény –, és nem állt rendelkezésre megfelelő számú roma nyelvű tankönyv, illetve szakképzett tanár.

A törvény biztosítja a nemzetiségek kulturális autonómiáját (a „nemzetiségek” a „kisebbségek” kifejezést váltotta fel), továbbá elismeri a történelmi hagyományok, a nyelv és a kultúra ápolásának és gyarapításának jogát, valamint az oktatással kapcsolatos jogokat, és az intézmények alapítására és fenntartására, továbbá a nemzetközi kapcsolatok ápolására vonatkozó jogokat.

SZEXUÁLIS BEÁLLÍTOTTSÁGON ÉS NEMI IDENTITÁSON ALAPULÓ ERŐSZAKOS CSELEKEDETEK, DISZKRIMINÁCIÓ ÉS EGYÉB VISSZAÉLÉSEK

A jog tiltja a szexuális beállítottságon alapuló hátrányos megkülönböztetést. Ezenkívül a jogszabályok tiltják a gyűlöletbeszéd bizonyos formáit, és súlyosabb büntetést írnak elő a lesbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális (LMBTI) közösség tagjai ellen elkövetett erőszakért. A diszkrimináció áldozatai számos jogorvoslati lehetőség közül választhatnak, így többek között a következők közül: egy szakosított állami szerv (az Egyenlő Bánásmód Hatóság) eljárása, a személyiségi jogok polgári peres eljárás keretében történő érvényesítése, valamint a médiajog körébe tartozó jogorvoslati lehetőségek. A vagyoni és nem vagyoni kártérítés lehetőségét csak a polgári peres eljárás biztosítja. Ezenkívül az Alkotmánybíróság is lehetőségeket biztosít az állítólagosan megkülönböztető jogszabályok megtámadására. A civilszervezetek beszámolóai szerint az Egyenlő Bánásmód Hatóság, az ombudsman és a bíróságok érvényre juttatják a diszkrimináció elleni említett jogszabályokat.

2018 júliusában a hatóságok felfüggesztették annak a törvénynek a végrehajtását, amely a transznemű személyeknek biztosította a nemi hovatartozás jogi elismeréséhez való jogot; augusztustól kezdve már egyetlen kérelmet sem dolgoztak fel a nem jogi elismerése iránt. Az ombudsman bírálta a helyzetet. Jogalkotás nélkül telt el az Alkotmánybíróság által kitűzött 2018. decemberi határidő, amikor a parlamentnek jogszabályt kellett volna elfogadnia annak lehetővé tétele érdekében, hogy a magyar állampolgárság nélkül jogszerűen Magyarországon élő transznemű személyek elismertethessék a jogi nemüket.

Az egy hónapig tartó Budapest Pride Fesztivál alatt hat eseményt zavartak meg tüntetők, melynek során néhány esetben fizikai erőszakot alkalmaztak a rendezvény szervezőivel szemben. Az LMBTI csoportok szerint a rendőrség nem cselekedett elég gyorsan a rendezvények biztosítása céljából. A Budapest Pride Felvonulás után tüntetők zaklattak, rugdostak meg és köptek le egy párt, akik részt vettek az eseményen. A rendőrség bűnügyi nyomozást folytatott, amelyet lezártak, és az ügy az év végén az ügyészségnél volt folyamatban.

Szeptemberben néhány szélsőjobboldali aktivista megzavart egy LMBTI rendezvényt az Auróra Civil Központban, októberben pedig egy neonáci szervezet elégette az Auróránál kitűzött szivárványszínű zászló. Az LMBTI szervezetek hangsúlyozták, hogy sem az érintett kormányzati tisztségviselők, sem a megkülönböztetésmentesség előmozdításáért és az emberi jogok tiszteletben tartásáért felelős állami szervek nem ítélték el ezeket az eseményeket az adott időszakban. Novemberben a budapesti rendőrség bejelentette, hogy a támadással összefüggésben kilenc személyt bevettek és kihallgattak, majd rendbontás gyanúja miatt nyomozást rendeltek el.

Az év során az Egyenlő Bánásmód Hatóság több határozatot is hozott a szexuális beállítottságon és nemi identitáson alapuló diszkriminációval kapcsolatos ügyekben. Az egyik ilyen ügyben 1 millió Ft-ra (3300 USD-re) bírságotlta meg a Fővárosi Polgármesteri Hivatalt amiatt, hogy helyi hálózatán letiltotta az LMBTI témakörével kapcsolatos weboldalokhoz való hozzáférést; Budapest októberben megválasztott új polgármestere a hivatalba lépése után feloldotta a tilalmat.

Májusban Kövér László, az Országgyűlés elnöke a gyermekeket örökbe fogadni kívánó azonos nemű párokat a pedofilokhoz hasonlította. Júniusban a Fidesz frakcióvezető-helyettese a Pride Felvonulás betiltását követelte. Augusztusban pedig a Coca-Cola bojkottálását követelte az azonos nemű párokat

szerepeltető reklámkampánya miatt. A Pest Megyei Kormányhivatal a későbbiekben 500.000 Ft (1670 USD) bírsággal sújtotta a Coca-Colát a szóban forgó reklámkampányra tekintettel.

7. rész: Munkavállalói jogok

A. AZ EGYESÜLÉS SZABADSÁGA ÉS A KOLLEKTÍV TÁRGYALÁSHOZ VALÓ JOG

A munka törvénykönyve biztosítja a munkavállalók arra vonatkozó jogát, hogy előzetes engedély nélkül független szakszervezeteket alakítsanak, illetve független szakszervezetekhez csatlakozzanak, és hogy tevékenységüket külső beavatkozás nélkül végezzék, azonban a szakszervezetek úgy vélték, hogy a nyilvántartásba vétel követelményei aránytalanok. A munka törvénykönyve tiltja azokat a munkavállalói magatartásokat, amelyek veszélyeztethetik a munkáltató hírnevét vagy jogos gazdasági és szervezeti érdekeit, és kifejezetten biztosítja a lehetőséget a munkavállalók jogainak ezzel kapcsolatos korlátozására, ideértve azt a jogukat is, hogy a munkaidőn kívül kifejezzék a véleményüket. A munkáltató bírósághoz fordulása esetén az említett jogszabály megsértése pénzbírságot vonhat maga után a károk megtérítése érdekében, azonban a munka törvénykönyvének ezen rendelkezését csak ritkán alkalmazzák, és az év során nem érkeztek beszámolók ilyen ügyekről. A rendészeti, a honvédségi, a börtönőri, a határőri és a tűzoltói állomány tagjainak, valamint az egészségügyi dolgozóknak a kivételével a munkavállalóknak joguk van a sztrájkhoz. A közsféra egyéb területein – ideértve az oktatást és az állam által nyújtott szolgáltatásokat is – fenn kell tartani a minimális szolgáltatási szintet. A törvény biztosítja a honvédségi és a rendőri állományt képviselő szakszervezetek számára annak lehetőségét, hogy sérelmeik jogi úton történő rendezése érdekében bírósághoz forduljanak. A törvény tiltja a szakszervezetek hátrányos megkülönböztetését, és rendelkezik a szakszervezeti tevékenység miatt elbocsátott dolgozók visszavételéről.

A hatóságok megítélése szerint közérdekből nélkülözhetetlen szolgáltatásokat – így az iskolákkal, a tömegközlekedéssel és a telekommunikációval kapcsolatos szolgáltatásokat, valamint a víz- és energiaszolgáltatást – nyújtó munkavállalók csak abban az esetben sztrájkolhatnak, ha az „elégséges szolgáltatás” mértékéről előzőleg megállapodás született. Az elégséges szolgáltatás fogalmát a bíróságok határozzák meg. Az országos szintű szakszervezetek tiltakozásukat fejezték ki a jogszabály miatt, arra hivatkozva, hogy a bíróságoknak nincs meg a kellő szakértelmük ahhoz, hogy döntést hozzanak a minimálisan szükséges szolgáltatás mértékéről, és általában meg is tagadták az ilyen ügyekben történő határozathozatalt, amivel lényegében meggátolták a sztrájkjog gyakorlását.

A kormány hatékonyan érvényt szerzett az egyesülési szabadságról és a kollektív tárgyalásokhoz való jogról szóló törvényeknek. A büntetések általánosságban alkalmasak voltak a jogsértésektől való elrettentésre. A közsféra elégséges szolgáltatásainak megállapítására irányuló közigazgatási és bírósági eljárásokat olykor hosszas késedelem jellemezte, és gyakran került sor fellebbezésre is.

A hatóságok és a munkáltatók általánosságban tiszteletben tartották az egyesülés szabadságát és a kollektív tárgyaláshoz való jogot. A szakszervezetek azt állították, hogy az ügyészek korlátozták a szakszervezeti tevékenységeket, és egyes esetekben a szakszervezetek ellen irányuló elbocsátásokról, valamint a szakszervezetek munkáltatók által történő akadályozásáról számoltak be. A beszámolók szerint előfordult a kollektív szerződések egyoldalú megszüntetése is. A szakszervezetek azt is megemlézték, hogy a kormány továbbra is igyekezett beavatkozni a független működésükbe.

Bár a törvény rendelkezik a szakszervezeti tevékenységük miatt elbocsátott dolgozók visszavételéről, a jogsértő elbocsátásokkal kapcsolatban indított bírósági eljárások néha több mint egy évig is eltartanak, a hatóságok pedig nem minden esetben hajtják végre a bírói ítéleteket.

B. A KÉNYSZERMUNKA TILALMA

Noha a törvény tiltja a kényszermunka minden formáját, a megfigyelők szerint a kormány nem tudta hatékonyan érvényesíteni ezt az előírást. A kényszermunkát sújtó büntetések hasonlóak voltak más súlyos bűncselekmények szankcióihoz.

A kényszermunka szempontjából veszélyeztetett csoportok közé tartoznak a mélyszegénységben élők, az alulképzett fiatal felnőttek, a romák és a hajléktalanok. Mind belföldön, mind külföldön előfordult, hogy magyar férfiak és nők kényszermunkát végeztek, valamint Nyugat-Európában a mezőgazdaságban, az építőiparban és a gyáriparban magyar férfiak váltak az illegális munkaerő-kereskedelem áldozatává. A kormány fokozta a bűnüldöző szervek ezzel kapcsolatos tevékenységét, és továbbra is erőfeszítéseket tett a megelőzés érdekében.

Lásd az amerikai külügyminisztérium emberkereskedelemről szóló éves jelentését is (Trafficking in Persons Report) a <https://www.state.gov/trafficking-in-persons-report/> weboldalon.

C. A GYERMEKMUNKA TILALMA ÉS A FOGLALKOZTATÁS ALSÓ KORHATÁRA

Az alkotmány általánosságban tiltja a gyermekmunkát. A törvény tiltja a 16 évesnél fiatalabb gyermekek munkavégzését, azzal a kivétellel, hogy a 15-16 éves gyermekek az iskolai szünetek alatti alkalmi munka formájában bizonyos körülmények között munkát vállalhatnak, illetve szülői engedéllyel foglalkoztathatók a kulturális, művészi, sport- és hirdetési tevékenységek körében. A gyermekek nem dolgozhatnak éjszakai műszakban, nem túlórázhatnak, valamint nem végezhetnek nehéz fizikai munkát. A kormány helyszíni ellenőrzéseket végzett, és hatékonyan érvényesítette az alkalmazandó jogszabályokat; a szankciók alkalmasak voltak a jogsértésektől való elrettentésre.

2017 végéig a foglalkoztatási hatóság négy olyan esetről számolt be, amely 15 évesnél fiatalabb gyermekek munkavégzésével volt kapcsolatos. A foglalkoztatási hatóság ezenkívül jelentést tett 10 esetről, amelyben 12, 15 és 16 év közötti gyermeket szülei vagy törvényes képviselőjük hozzájárulása nélkül foglalkoztattak a tanév során, valamint beszámolt 15 olyan esetről, amelyben 23, 16 és 18 év közötti gyermeket foglalkoztattak szülei vagy törvényes képviselőjük hozzájárulása nélkül. A foglalkoztatási hatóság megjegyezte, hogy az esetek száma a szigorúbb szabályozás miatt nőtt meg, amely szerint az ellenőrzés során be kell mutatni a szülői engedélyt.

D. A FOGLALKOZTATÁSSAL VAGY A FOGLALKOZÁSSAL KAPCSOLATOS DISZKRIMINÁCIÓ

Az alkotmány és a jogszabályok tiltják a faj, nem, fogyatékoság, anyanyelv, szexuális beállítottság és nemi identitás, HIV-vel vagy más fertőző betegséggel való fertőzöttség, illetve társadalmi helyzet alapján történő hátrányos megkülönböztetést. A munka törvénykönyve rendelkezik az egyenlő bánásmód alapelvéről. A kormány nem érvényesítette hatékonyan ezeket a rendelkezéseket. A büntetések általánosságban alkalmatlanok voltak a jogsértésektől való elrettentésre.

A megfigyelők megállapításai szerint a foglalkoztatással és a foglalkozással kapcsolatban a romákkal, a nőkkel és a fogyatékosággal élő személyekkel szemben fordult elő hátrányos megkülönböztetés. A

civilszervezetek szerint a nők gazdasági diszkriminációnak voltak kitéve a munka világában, különösen az 50 év feletti álláskeresők, valamint a várandós és a szülési szabadságról visszatérő munkavállalók. Egy kormányrendelet értelmében minden huszonöttnél több főt foglalkoztató vállalkozás köteles a munkahelyek 5%-át testi vagy szellemi fogyatékossgal élő munkavállalókkal betölteni. Bár a rendelet értelmében a fenti előírás be nem tartása bírság kiszabásával jár, a fogyatékossgal élő személyek alkalmazása helyett számos munkáltató inkább kifizeti a bírságot. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal „rehabilitációs kártyákat” adott ki a fogyatékossgal élő személyeknek, ami az ilyen személyeket alkalmazó munkáltatóknak adókedvezményeket biztosított.

E. ELFOGADHATÓ MUNKAKÖRÜLMÉNYEK

2018-ban a teljes munkaidőben dolgozó szakképzelt munkavállalók havi minimálbére és a szakképzett munkavállalók havi minimálbére meghaladta a szegénységi küszöböt.

A törvény a hivatalos munkanapot nyolc órában állapítja meg, bár ez gazdasági ágazattól függően eltérő lehet. Minden hétnapos időszakban 48 óra pihenőidő jár a munkavállalóknak. A rendes munkahét 40 órás, a túlóráért pedig külön díjazás jár. Január 1-jén hatályba léptek a munka törvénykönyvének azon módosításai, amelyek az éves túlórák maximális számát 250-ről 400-ra emelték. A törvény ezenkívül évi 10 nap fizetett munkaszüneti napot is meghatároz. Az új törvény szerint a túlórákat egy hároméves időszak alapján kell kiszámítani, azaz a munkavállalók csak akkor jogosultak a túlórák után fizetésre, ha egy hároméves időszak alatt átlagban több mint heti 40 órát dolgoztak. A megfigyelők megjegyezték, hogy ez a rendelkezés lehetővé teszi a munkáltatók számára, hogy elkerüljék az egy adott év során ledolgozott túlórák kifizetését azáltal, hogy a másik két évben vagy azok egyikében a teljes munkaidőnél kevesebb óraszámban kötelezik munkavégzésre a munkavállalókat, amennyiben ez azt eredményezi, hogy a hároméves időszak egészét tekintve a munkavállalók átlagos heti munkaóráinak száma legfeljebb 40 órára csökken. A munka törvénykönyvének módosítása 2018 végén és 2019 elején a munkavállalók tüntetései sorozatát eredményezte, amely után a munkáltatók többsége vállalta, hogy nem használja ki az új munka törvénykönyvének a túlóra kiszámítására vonatkozó rendelkezését, hanem továbbra is a következő fizetési időszakban fizeti ki a túlórákat.

A kormány a főbb ágazatok számára a munkahelyi biztonságra és egészségvédelemre vonatkozó naprakész és megfelelő előírásokat állapított meg. A dolgozóknak jogukban áll megtagadni minden olyan feladat elvégzését, amely veszélyeztetné az egészségüket vagy a biztonságukat, anélkül, hogy ezzel az állásukat kockáztatnák; a hatóságok hatékonyan megvédték a munkavállalókat ezekben a helyzetekben. A munkaügyi felügyelők rendszeresen tanácsot adnak a munkáltatóknak és a munkavállalóknak a biztonságra és az egészségvédelemre vonatkozó előírásokkal kapcsolatban. A munkaügyi jogszabályok a munkavállalási engedéllyel rendelkező külföldi munkavállalókra is vonatkoznak. Az informális gazdaságban nem érvényesültek a munkaügyi előírások.

A munkaügyi hatóság és a kormányhivatalok munkaügyi felügyelőségei ellenőrizték a munkahelyi biztonsági és egészségügyi előírásokat, valamint a munka törvénykönyvében szereplő rendelkezések betartását, továbbá gondoskodtak azok végrehajtásáról. A Pénzügyminisztérium Munkaügyi Felügyelősége szerint 2018-ban 23.738 munkahelyi baleset történt, melyek többsége a gépiparban és a feldolgozóiparban következett be. 79 munkahelyi haláleset történt, amelyek többsége a

gyártásban, a szállítási, raktározási és logisztikai ágazatban, az oktatásban és az igazgatásban, a kiskereskedelemben, valamint az építőiparban következett be.